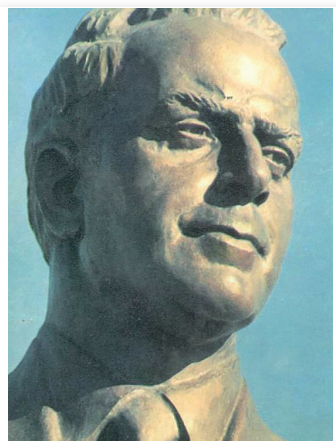

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

1 may
2025-ci il,
cümə axşamı
№ 073 (6901)
Qiyməti
60 qəpik

Prezident Qusarda...

Cənubi Qafqazın ən böyük sənaye parkı...

Bax səh. 2

Bax səh. 4

Bakı İslam dünyasının regional mərkəzinə çevrilir

Bax səh. 3

44 günə yazılan tarix!

Bax səh. 3

Yeni sosial paket rifahı daha da yaxşılaşdıracaq

Azərbaycanda əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, məşğulluq imkanlarının artırılması, əmək münasibətlərinin inkişafı, sosial sahədə xidmətlərin elektronlaşması, operativliyin və şəffaflığın təmin edilməsi istiqamətində ardıcıl islahatlar həyata keçirilir. Sosial sahədə aparılan məsədiyönlü siyasətin nəticəsi olaraq, 2018-2025-ci illərdə ölkəmizdə beş böyük sosial islahat paketi həyata keçirilib. Bu barədə əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyev "Rəqəmsallaşma və süni intellektin iş yerlərinə təsiri" mövzusunda keçirilən konfransda bildirib. Nazir qeyd edib ki, islahatların illik əlavə maliyyə tutumu 7,6 milyard manat olmaqla, 4 milyon nəfəri əhatə edib. Nəticədə həmin dövrdə minimum əməkhaqqı 3,1 dəfə, minimum pensiya 2,9 dəfə, orta aylıq pensiya isə 2,6 dəfə artıb. Sosial müavinət və təqaüd ödənişlərinin həcmi isə 5 dəfə...

Bax səh. 5

Azərbaycan və Qazaxıstan yeni konvensiya hazırlayır

Azərbaycan və Qazaxıstan arasında yaxın tərəfdaşlıq münasibətlərinin son illərdə inkişafı yüksələn tempə davam etməkdədir və hər iki ölkənin dövlət başçıları arasında qarşılıqlı səfərləri və imzalanan sənədlər, hökumət nümayəndə heyətlərinin görüşləri, biznes-forumların keçirilməsi iqtisadi həmrəyi daha da dərinləşdirməkdədir. Hər iki ölkə iqtisadi platformada ortaq maraqlara xidmət edən təşəbbüslər və əməkdaşlıq formatını da əsas gündəliyə çevirib və regionda yeni yaradılan enerji-kommunikasiya, nəqliyyat xətlərində birgə təmsil olunmaq iradələrini nümayiş etdirməkdədir.

Hər iki ölkə iqtisadi-ticarəti imkanların artırılması, qarşılıqlı investisiya qoyuluşlarının təşviqi, nəqliyyat-kommunikasiya dəhlizlərində və "yaşıl enerji" də birgə...

Bax səh. 5

Xarici dövlət borcu azalır...

2025-ci il aprelin 1-nə olan dövrdə Azərbaycanın dövlət zəmanətli borcunun məbləği (daxili və xarici borc) 10 milyard 965,3 milyon manat və yaxud 2025-ci il üzrə proqnozlaşdırılan ümumi daxili məhsulun (ÜDM) 8,4 faizi nisbətində olub. Dövlət zəmanətli verilmiş borcun 9 milyard 237,8 milyon manatı (5 milyard 434 milyon dollar) və yaxud 84,2 faizi xarici kreditlərin, 1 milyard 727,5 milyon manatı və yaxud 15,8 faizi isə daxili kreditlərin payına düşüb. Hesabat tarixinə dövlət zəmanətli borc portfelinin 58,2 faizini sabit, 41,8 faizini isə dəyişkən faiz dərəcəli borc təşkil edib. Dövlət zəmanətli borc portfelinin valyuta tərkibində dolların çəkisi 63,3 faiz, avro 18,7 faiz, manatın çəkisi 12,3 faiz, yapon yeni 3,9 faiz, digər valyutalar 1,8 faiz olub.

Maliyyə Nazirliyinin məlumatına əsasən, Azərbaycanın xarici dövlət...

Bax səh. 5

Teodoros Rusopulos, Maykl O'Flaherti...

Son vaxtlar Avropa Şurasının (AŞ) bəzi nümayəndələri tərəfindən Azərbaycana qarşı qərəzli yanaşmaların sayı artmaqdadır. Belə mövqe ortaya qoyanlar beynəlxalq hüququ və ədalət prinsiplərini açıq şəkildə pozurlar. Avropa Şurasının rəsmi şəxsləri də "erməni sevgisi" naminə Avropa dəyərlərini tapdalayırlar.

Xatırladaq ki, aprelin ortalarında Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) prezidenti Teodoros Rusopulos "Alpha News" mətbuat orqanına verdiyi müsahibəsində Azərbaycana münasibətdə irqi ayrı-seçkilik, ölkə hakimiyyəti ilə bağlı böhtan və qərəzlə dolu fikirlər səsləndirmişdi. AŞPA rəhbəri müsahibədə qurumun qərəzli mövqeyinə haqq qazandırmağa çalışsa da, bunu bacarmayıb.

Teodoros Rusopulosun ardınca Avropa Şurasının insan hüquqları üzrə...

Bax səh. 5

Vaşington vasitəçilikdən geri çəkilsə...

Bax səh. 6

NATO Kaliningradı ələ keçirmək istəyir?

Bax səh. 6

Azərbaycan etibarlı tərəfdaşı olan İsraillə münasibətlərin genişlənməsinə xüsusi əhəmiyyət verir

Azərbaycan yaxın dostu və etibarlı tərəfdaşı olan İsrail ilə münasibətlərin genişlənməsinə xüsusi əhəmiyyət verir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev İsrail Dövlətinin Prezidenti İsxak Hersoqa bu ölkənin milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə ünvanlandığı təbrik məktubunda bildirib.

Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, Azərbaycan ilə İsrail arasında mövcud olan dostluq əlaqələrinin və əməkdaşlı-

ğın yüksək səviyyəsi xalqlarımızın tarixi bağlılığının, bir-birinə bəslədiyi hörmətin və rəğbətin bariz ifadəsidir. Qarşılıqlı etimad və dəstək kimi möhkəm təməllər üzərində qurulmuş Azərbaycan-İsrail dövlətlərarası münasibətlərinin dinamik və hərtərəfli inkişaf etməsi məmnunluq doğurur.

Bu gün ölkələrimizin iqtisadiyyat, ticarət, müdafiə, humanitar və digər sahələrdə səmərəli qarşılıqlı fəaliyyət göstərdiklərini vurğulayan Azərbaycan Prezidenti cari ilin yanvarında Davosda

israilli həmkarı ilə görüşünü, apardığı fikir mübadiləsini və müzakirələri ön xoş təəssüratlarla xatırladığını diqqətə çatdırıb.

“İnanıram ki, Azərbaycan ilə İsrail arasındakı ənənəvi dostluq münasibətləri, bir sıra mühüm sahələrdə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığımız xalqlarımızın mənafelərinə uyğun olaraq birgə səylərimizlə qarşılıqlı dövrdə də yüksələn xətt üzrə inkişaf edəcək və daha da möhkəmlənəcəkdir”, - deyə Prezident İlham Əliyev əlavə edib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 30-da Qusar rayonunda “İsmikhanlı” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin (MMC) bağçılıq və soyuducu anbar kompleksi ilə tanış olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov dövlətimizin başçısına kompleksin fəaliyyəti barədə məlumat verib.

Bildirildi ki, cəmiyyət tərəfindən Qusarda 330, Ağsuda isə 30 hektar ərazidə ən son texnologiyalar əsasında intensiv bağlar salınıb. Hazırda burada 230 hektar sahədə alma, 35 hektarda armud, 26 hektarda şaftalı, 21 hektarda nektarin, 18 hektarda isə gilas

Prezident Qusarda...

İlham Əliyev bağçılıq və soyuducu anbar kompleksinin fəaliyyəti ilə tanış olub

ağacları əkilib. Bu cür bağların salınması könd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlardan maksimum səmərəli istifadəyə və yüksək məhsuldarlıq əldə etməyə imkan verir.

Burada yetişdirilən meyvələrin satış və ixrac prosesi il boyu davam etdirilir. Məhsullar yerli bazara çıxarılmaqla yanaşı, Qəter, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Rusiyaya ixrac olunur.

Bağlarda aqrotekniki işlərin daha dəqiq və səmərəli görülməsi məqsədilə Türkiyə, İtaliya və İspaniyadan mütəxəssislər cəlb olunub. Burada yüksək qənaətililiyə malik damcı suvarma texnologiyasından istifadə olunur ki, bu da həm ekoloji davamlılığı təmin edir, həm də su itkisinin qarşısını alır. Təsərrüfatın texnika parkı dünyanın aparıcı şirkətlərinin müasir avadanlıqları ilə təchiz olunub.

Soyuducu anbar kompleksi 2023-cü ilin oktyabrında istifadəyə verilib. Kompleks 8 min 700 ton tutuma malik soyuducu meyvə anbarından, çeşidləmə və paketləmə sahəsindən, material anbarından, hazır məhsul və yükləmə hissələrindən ibarətdir. Soyuducu anbar hər biri 300 ton tutuma malik 29 soyutma kamerası ilə təchiz edilib.

Çeşidləmə sahəsində quraşdırılan müasir avadanlıq vasitəsilə

meyvələr rənginə, formasına və ölçüsünə görə çeşidlənir ki, bu da məhsulların bazar tələblərinə uyğun paketlənməsini təmin edir. Çeşidləmə sahəsində, həmçinin saatda mindən çox qatlama və yaşıdırma gücünə malik avadanlıq vasitəsilə qablaşdırma qutuları hazırlanır.

Layihə dəyəri 18 milyon manat olan “İsmikhanlı” bağçılıq və soyuducu anbar kompleksində 270 nəfər daimi, 400 nəfər işə məvsümi işlə təmin olunub. Layihənin reallaşmasına İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən 3,3 milyon manat güzəştli kredit ayrılıb. Müəssisə avadanlıqların idxalı zamanı gömrük və vergi güzəştlərindən yararlanıb.

Cənubi Qafqazın ən böyük sənaye parkı...

Prezident İlham Əliyev Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında bir sıra müəssisələrin açılışını edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 30-da Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında olub, “Kartaz Kimya” MMC-nin tikinti kimyəvilərinin və “Az-Tex-Import” MMC-nin “IVECO” markalı yük və xüsusi təyinatlı avtomobil istehsalı zavodlarının açılışında iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, əvvəlcə “Kartaz Kimya” MMC-nin tikinti kimyəvilərinin istehsalı zavodunun açılışı olub.

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov dövlətimizin başçısına ölkəmizdəki sənaye zonaları və Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının fəaliyyəti barədə məlumat verib.

Hazırda Azərbaycanda 9 sənaye parkı və 4 sənaye məhəlləsi var. Sənaye zonaları üzrə indiyədək ümumi investisiya həcmi 8,1 milyard manat olan 170 sahibkarlıq subyektinə rezident və ya qeyri-rezident statusu verilib. Sahibkarlar tərəfindən sənaye zonalarına 6,9 milyard manatdan çox investisiya yatırılıb və 10 min 600-dən artıq daimi iş yeri yaradılıb. Ötən müddətdə sənaye zonaları tərəfindən 16,2 milyard manatlıq məhsul satışı həyata keçirilib, bunun da 5,2 milyard manatlıq hissəsi ixrac edilib.

Azərbaycan Prezidentinin 2011-ci ildə imzaladığı fərmanla yaradılan Sumqayıt Kimya Sənaye Parkı ölkəmizdə ilk, Cənubi Qafqazda isə ən böyük sənaye parkıdır.

Ərazisi 613 hektar olan parkda neft-kimya və digər prioritet sənaye sahələri üzrə rəqəbatqabiliyyətli məhsulların istehsalı və emalı müəssisələrinin fəaliyyət göstərir. Burada ümumi investisiyalarının həcmi təqribən 6 milyard manatdan artıq olan 39 sahibkarlıq subyektinə rezidentlik statusu verilib ki, onlardan da 24-ü artıq fəaliyyət göstərir. Bu gün iki zavodun istifadəyə verilməsi ilə burada fəaliyyət göstərən müəssisələrin sayı 26-ya çatıb. İndiyədək Parkın rezidentləri tərəfindən ümumilikdə təxminən 14 milyard manatlıq məhsul satışı həyata keçirilib ki, onun da təqribən 5 milyard manatlıq hissəsi ixracın payına düşür. Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında 2025-ci ilin birinci rübü ərzində ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə istehsal 14,2 faiz, ixrac isə 17,2 faiz artıb. Hazırda burada 6 mindən çox insan daimi işlə təmin olunub. Parkda istehsal olunan məhsullar 70-dən çox ölkəyə ixrac edilir.

Tikinti kimyəvilərinin istehsalı zavodu ilə bağlı bildirilib ki, “Kartaz Kimya” MMC-yə 2022-ci ilin iyulunda Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının rezidenti statusu verilib. Təməli 2023-cü ildə dövlətimizin başçısı tərəfindən qoyulan zavodun tikintisi üçün 2,5 hektar ərazi ayrılıb.

Türkiyənin qabaqcıl avadanlıqları ilə təchiz olunan müəssisədə məhsul çeşidləri üzrə 7 istehsal xətti qurulub. Zavodun ümumi illik istehsal

həcmi 295 min ton təşkil edir. Məhsul istehsalında istifadə edilən əsas xammal ölkədaxili resurslar hesabına təmin olunur. Yeni zavodun fəaliyyətə başlaması məhsul çeşidinin artırılması ilə yanaşı, daha əvvəl istehsal olunmayan məhsulların istehsalını təmin edəcək idxalı əvəzləyəcək. Bununla yanaşı, məhsulların Türkiyə, Özbəkistan, Qazaxıstan, Türkmənistan, Rusiya və Gürcüstana ixracı nəzərdə tutulur.

Dövlətimizin başçısı zavodu işə saldı.

Burada sement əsaslı quru qarışıqlar, su izolasiya, döşəmə materialları, sement üyüdücü qatlıqları, beton qatlıqları və onun əsas xammalı istehsal olunacaq.

Zavodda hazırda 102 nəfər işlə təmin edilib. Növbəti mərhələdə isə işçilərin sayının 245 nəfərə çatdırılması nəzərdə tutulur.

Layihənin investisiya tutumu 25 milyon manat təşkil edir. İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən müəssisəyə 6 milyon manat güzəştli kredit verilib. Müəssisə rezidentlərə verilən güzəştlərdən də yararlanıb.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, həmçinin “Az-Tex-Import” MMC-nin “IVECO” markalı yük və xüsusi təyinatlı avtomobil istehsalı zavodunun açılışında iştirak edib.

“Az-Tex-Import” MMC 2022-ci ilin aprelində

Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının rezidenti kimi qeydiyyat alınıb. Bu müəssisənin təməli də elə həmin il dövlətimizin başçısı tərəfindən qoyulub.

Müəssisə İtaliyanın “IVECO” markalı yük və xüsusi təyinatlı avtomobillərinin yığımını həyata keçirəcək. Layihənin ikinci mərhələsində avtomobillərin kuzalarının istehsalı da nəzərdə tutulur. Zavodda ildə 100 ədəd yük avtomobili və xüsusi texnika, 300 ədəd kuza istehsal olunacaq. Hər iki mərhələ üzrə müəssisədə 150 yeni iş yerinin yaradılması planlaşdırılır. Artıq layihənin birinci mərhələsi üzrə 96 nəfər işlə təmin edilib.

Dövlətimizin başçısı müəssisəni işə salıb. Zavodda istehsal ediləcək məhsulların daxili bazarda satılması ilə yanaşı, xarici bazara çıxarılmasında da nəzərdə tutulur. “Az-Tex-Import” MMC də Sumqayıt Sənaye Parkının rezidentlərinə verilən bütün vergi və gömrük güzəştlərindən faydalanıb.

Ümumi investisiya dəyəri 19,2 milyon manatdan çox olan layihə Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında 4 hektar ərazini əhatə edir.

Yeni müəssisələrin fəaliyyətə başlaması ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişafını sürətləndirəcək, ölkənin ixrac coğrafiyasını genişləndirəcək, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsini sürətləndirəcək, məşğulluğun artırılmasına mühüm töhfə verəcək.

Laçın səfəri milli birliyin növbəti nümayişi kimi...

Bu səfər yalnız keçmişə hörmət deyil, gələcəyə inam və birgə məsuliyyətin rəmzidir

Azərbaycanın müasir siyasi tarixində son illər müşahidə olunan ən mühüm tendensiyalardan biri milli həmrəyliyin güclənməsi və siyasi dialoqun institusional əsaslar üzərində inkişaf etməsidir. Bu baxımdan, artıq altıncı dəfə gerçəklə-

şən və Laçın şəhərinə edilən siyasi partiya sədrlərinin birgə səfəri ölkədə yeni siyasi mədəniyyətin formalaşdığını, milli maraqların ümummilli dəyərlər fonunda prioritetləşdirildiyini bir daha sübuta yetirir. Prezident İlham Əliyevin

təşəbbüsü və iradəsi əsasında formalaşan yeni siyasi konfigurasiya, eləcə də vüsət alan siyasi dialoq və milli həmrəylik kursu tədricən iqtidar-müxalifət münasibətlərini keyfiyyətə yeni mərhələyə daşıyıb. Bu siyasətin mühüm bir kompo-

nenti kimi həyata keçirilən toplantılar, fərdi görüşlər, eləcə də müəyyən qanunların qəbulu ilə bağlı dinləmələr yeni dövrdə siyasi münasibətlərin inkişafına öz töhfələrini verir. Proses uğurla davam edir və Prezident Administrasiyası-

nın Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə iş şöbəsinin təşkilatçılığı ilə baş tutan müzakirələr, görüşlər və birgə səfərlər siyasi həmrəyliyin gücləndirilməsi istiqamətində əsaslı addımlar kimi dəyərləndirilir

24 siyasi partiyanın sədr və nümayəndələri...

Bəli, qeyd edildiyi kimi bölgələrə birgə səfərlər, xüsusilə işğaldan azad olunmuş ərazilərə təşkil olunan səfərlər öz mahiyyətinə və bir çox mühüm xüsusiyyətlərinə görə seçilir. Bu, həm də siyasi iradənin, ortaqlıq mövqeyinin və vətənpərvərliyin real təəcəssümü kimi meydana çıxır. Laçına sonuncu səfər də məhz bu kontekstdə dəyərləndirilməlidir. Qeyd edək ki, artıq sayca 6-cı olan birgə səfərin ünvanı Laçın olub. Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının təşkilatçılığı ilə aprelin 29-da həyata keçirilmiş səfərdə ümumilikdə 80 nəfər olmaqla, 24 siyasi partiyanın sədr və nümayəndələri, habelə politoloq, siyasi şərhçi, internet televiziyaalarının rəhbərləri, qəzet redaktorları və digər jurnalistlər iştirak ediblər. Səfər çərçivəsində Zabuxçay su anba-

rı, Laçın şəhəri, o cümlədən Heydər Əliyev küçəsi, "Lacinema" kino mərkəzi, "Hoçazfilm" kinopavilyonu və Böyük kəndində aparılan bərpa və yenidənqurma işləri ilə tanışlıq olub, habelə "Zerti Aqro-Sonaye Parkı"nda fəaliyyət göstərən müəssisələr haqında ətraflı məlumatlar verilib. Səfər zamanı Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin müdiri Ədalət Vəliyev Laçın şəhərində iştirakçılar qarşısında çıxış edərək ötən dövr ərzində Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə ölkədə davamlı şəkildə təşviq olunan həmrəylik mühiyyətinin strateji əhəmiyyəti və mövcud istiqamətdə görülmüş işlər haqında geniş məlumat verib.

ri, Laçın şəhəri, o cümlədən Heydər Əliyev küçəsi, "Lacinema" kino mərkəzi, "Hoçazfilm" kinopavilyonu və Böyük kəndində aparılan bərpa və yenidənqurma işləri ilə tanışlıq olub, habelə "Zerti Aqro-Sonaye Parkı"nda fəaliyyət göstərən müəssisələr haqında ətraflı məlumatlar verilib. Səfər zamanı Prezident Administrasiyasının Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin müdiri Ədalət Vəliyev Laçın şəhərində iştirakçılar qarşısında çıxış edərək ötən dövr ərzində Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə ölkədə davamlı şəkildə təşviq olunan həmrəylik mühiyyətinin strateji əhəmiyyəti və mövcud istiqamətdə görülmüş işlər haqında geniş məlumat verib.

Bu səfərlər göstərir ki, partiyalar arasında siyasi baxışlarına, ideoloji əsaslara görə fərqlər olsa da, əsas məsələlərdə - ərazi bütövlüyü, suverenlik, dövlət müstəqilliyinin qorunması və gələcək inkişaf yolunun müəyyənləşdirilməsi kimi fundamental mövzularda tam konsensus mövcuddur. Laçına birgə səfər bu baxımdan yalnız siyasi həmrəylik aktı deyil, həm də regionda həyatın bərpası və quruculuq işlərinə verilən siyasi dəstəyin ifadəsidir. Ədalət Vəliyev çıxışında bildirib ki, vətənpərvər qüvvələri birləşdirən əsas amil milli maraqlar və dövlətçilik mövqeyidir. Suverenliyin tam bərpasının Azər-

Azərbaycan tarixinin yeni inkişaf mərhələsi...

baycan tarixinin mahiyyət və keyfiyyət etibarilə yeni inkişaf mərhələsi olduğunu xüsusi vurğulayan Ədalət Vəliyev diqqətə çatdırıb ki, ölkəmizdə yaşanan milli həmrəylik mühiyyəti sabitlik və dayanıqlı inkişafın zəmanətidir. Siyasi dialoqda fəal iştirak edən siyasi partiyalar həmrəylik mühiyyətinin qorunmasına öz töhfələrini verirlər. Odur ki, siyasi partiyaların Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə reallaşan bu cür layihələrdə fəal iştirakı bilavasitə milli və siyasi həmrəyliyin təzahürüdür.

Beynəlxalq ictimaiyyətə mühüm mesaj...

Nəticə etibarilə, siyasi partiya sədrlərinin Laçına birgə səfəri Azərbaycanın daxili siyasi dinamikasında milli maraqların hər şeydən üstün tutulduğunu bir daha sübut edir. Bu səfərlər həm də beynəlxalq ictimaiyyətə ölkəmizdə siyasi institutların yetkinliyini, ümummilli məsələ-

lərdə vahid mövqə sərgiləməyi bacardığını nümayiş etdirir. Gələcəkdə bu kimi təşəbbüslərin daha geniş miqyas alması ölkədə milli həmrəylik modelinin daha da güclənməsinə, yeni siyasi mədəniyyətin oturmasına və Azərbaycanın strateji məqsədlərinə nail olmasına xidmət edəcək.

P.İSMAYILOV

Gələcəyə inam və birgə məsuliyyətin rəmzi kimi...

Eyni zamanda, bu kimi səfərlər ictimai rəyə mühüm mesajlar da verir. Cəmiyyət ölkədə siyasi qarşıdurmanın deyil, sağlam dialoqun, qarşılıqlı anlayışın və ortaqlıq məsuliyyətin olmasını əyani surətdə müşahidə edir. Bu, xalqa hakimiyyət, partiyalarla seçicilər arasındakı inam bağlarını da gücləndirir. Milli birliyin bu formada təşviqi, gələcək siyasi sabitliyin və davamlı inkişafın ardıcılığını təmin edir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən bərpa işləri fonunda ölkə daxilində siyasi güclərin koordinasiyası, həmrəyliyi strateji əhəmiyyət daşıyır. Laçın səfərini bu mənada yalnız keçmişə hörmət deyil, gələcəyə inam və birgə məsuliyyətin rəmzi kimi də xarakterizə etmək olar. Yeni siyasi konfigurasiya - yeni islahatçı, açıq və dialoqa əsaslanan siyasi sistem - bu səfərlərlə real möhkəmlilik qazanır. Eyni zamanda, digər partiyaların nümayəndələri işğaldan azad edilmiş bölgələrdə görülmüş işlərlə real şəkildə tanış olmaq imkanı əldə edir. Ədalət Vəliyev onu da deyib ki, Laçının təmsalında işğaldan azad olunmuş bütün ərazilərdə aparılan bərpa-quruculuq işlərinin səviyyəsi haqında təsəvvürlər formalaşsa bilər. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası və inkişafının müasir

Azərbaycan tarixinin ən qürurlu səhifələrindən olduğunu bildiren Administrasiya rəsmisi mövcud istiqamətdə Prezident İlham Əliyev tərəfindən təsdiqlənmiş müvafiq Dövlət proqramlarından da söhbət açıb. Səfər çərçivəsində siyasətçi Laçının iqtisadi, habelə turizm potensialı ilə də tanış olublar. İştirakçılara bildirilib ki, Laçının turizm potensialı digər rayonlarda yaradılacaq turizm imkanları ilə də uzlaşdırılacaq. Burada hotellər, istirahət zonaları yaradılacaq və kənd turizmi də inkişaf etdiriləcək. Nəzərə alınmalıdır ki, yaradılacaq yeni infrastruktur layihələri Qarabağa qayıdacaq insanlar üçün məşğulluq və gəlir mənbəyi olacaq.

44 günə yazılan tarix!

Ermənistanın əməliyyatları yalnız fiziki zərərlə kifayətlənməmişdi...

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə "Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi"nin maliyyə dəstəyi ilə "Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük "Vətən müharibəsi"ndə qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması" istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

İkinci Qarabağ müharibəsi Azərbaycan xalqının və dövlətinin gücünü, iradəsini və mübarizliyini bütün dünyaya sübut edib. Ordumuz cəbhədəki hərbi əməliyyatların uğurla aparılması, eyni zamanda

diplomatik söylərlə beynəlxalq aləmdə Azərbaycanın haqlı mövqeyinin müdafiə edilməsi ilə müharibənin qalibi oldu. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri yalnız Ermənistanın işğal etdiyi əraziləri azad etmək deyil, həm də ərazi bütövlüyünü bərpa etmək üçün böyük bir iradə nümayiş etdirdi.

Bu qələbə, yalnız hərbi müstəvidə deyil, həm də Azərbaycanın müstəqilliyinin və suverenliyinin təmin edilməsi üçün əhəmiyyətli bir addım oldu. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü pozan Ermənistanın 30 illik işğalı nəticəsində yaranan gərginlik və təhdidlər, 44 günlük müharibə ilə sona çatdı.

Beynəlxalq hüququn kobud şəkildə pozulması

Mövzunu "Yeni Azərbaycan" a şərh edən millət vəkili Elman Məmmədov bildirib müharibə müddətində Ermənistanın həyata keçirdiyi bir çox qanunsuz hərəkət, beynəlxalq hüquq və insanlıq əleyhinə cinayətlər bütün dünyaya sübut oldu. Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən törədilən bu cinayətlər, müharibə qanunlarına və ümumbəşəri prinsiplərə zidd olaraq Azərbaycanın sülhə və insanlığa qarşı cinayətlərini təşkil etdi: "Müharibə zamanı Ermənistanın yalnız hərbi hədəflərə deyil, həm də mülki obyektləri, evləri, məktəbləri, xəstəxanaları bombardman etməsi bir çox sivil insanın ölümünə və yaralanmasına səbəb oldu. Ermənistanın döyüş zamanı qadağan olunmuş si-

lahları, o cümlədən ballistik raketləri və fosfor bombalarını istifadə etməsi, beynəlxalq hüququn kobud şəkildə pozulmasıdır. Bu silahların istifadəsi yalnız fiziki zərər verməklə qalmayıb, həm də müharibə sonrası ətraf mühitə və insanların sağlamlığına uzunmüddətli zərər vurub".

Ermənistan psixoloji təzyiqlər də yaradıb

Deputat qeyd edib ki, müharibə zamanı Azərbaycan ordusunun əsgərləri və mülki vətəndaşlarının cəsdləri təhqir edilib, qeyri-insani şəkildə rəftar edilib: "Bu, müharibə qanunlarının pozulmasının ən ciddi nümunələrindən biridir və Ermənistanın cinayətkar siyasətini göstərir.

Ermənistanın hərbi əməliyyatları yalnız fiziki zərər verməklə kifa-

yətlənməyib, eyni zamanda psixoloji təzyiqlər yaradıb. Dinc sakinlər arasında qorxu və təlaş yaratmaq məqsədilə, mülki şəxslərə qarşı hədə-qorxu mesajları və təcavüzkar davranışlar da təbiiq edilib. Azərbaycan, 44 günlük müharibə zamanı, yalnız hərbi deyil, həm də diplomatik cəbhədə Ermənistanın törətdiyi insanlıq əleyhinə cinayətləri beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırmaq üçün səy göstərib. Azərbaycanın haqlı mövqeyini təbliğ etmək, həmçinin Ermənistanın müharibə cinayətlərini dünya gündəminə gətirmək məqsədilə müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələr qurulub.

"Ermənistanın bu cinayətləri, bir çox beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən ciddi şəkildə pislənib, lakin hələ də bəzi ölkələr bu məsələyə qeyri-kafi yanaşırlar. Bu da Azərbaycanın beynəlxalq müstəvidə da-

ha çox mübarizə aparmasına səbəb olub. Bununla yanaşı, Azərbaycan beynəlxalq tribunallar qarşısında Ermənistanın məsuliyyətə cəlb olunmasını tələb edib" - deyən deputat həmçinin əlavə edib ki, ermənilər tərəfindən törədilən vəhşilikləri beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırmaq istiqamətində təbii ki, təsiri addımlar atılır: "Kifayət qədər ciddi faktora söykənərək Ermənistanın Azərbaycan dövlətinə, xalqına qarşı törətmiş olduğu cinayətlərə görə məsuliyyətə cəlb olunması üçün beynəlxalq hüquq müstəvisində ciddi addımlar atılmaqdadır. Düşünürəm ki, mütləq bunun nəticəsi olacaqdır".

Təsiri addımlar atmaqdayıq

E.Məmmədov hesab edir ki, Azərbaycanın siyasi gücü artdıqca bu proses də sürətlə baş verməkdədir: "Biz Ermənistanın ölkəmizə, xalqımıza qarşı törətmiş olduğu cinayətlərə görə cavab verməsinə nail olacağıq. Azərbaycan torpaqlarını 30 illik işğal altında saxladığı dövrdə Ermənistanın ölkəmizə vurduğu olduğu zərərlər də dəqiqliklə hesablanmışdır. Bu istiqamətdə beynəlxalq səviyyəli müəxəssislər cəlb olunmaqdadır. Bu işlər də təbii ki, davam etdiriləcəkdir. Biz öz haqlı mövqelərimizin müdafiəsi istiqamətində təsiri addımlar atmaqdayıq. Bunun da mütləq nəticəsinin olacağına inanırıq".

Yeganə

Bakı İslam dünyasının regional mərkəzinə çevrilir

Zəngin tarixi - mədəni irsimizi birlikdə qoruyaq!

Azərbaycan İslam dünyasının bir hissəsi olmaqdan qürur duyur və dünyada İslam həmrəyliyi üçün möhkəmlənməsinə davamlı töhfələr verir. Bu da geniş İslam coğrafiyasında yüksək dəyərləndirilir. Bunun təsdiqi olaraq elə

bu günlərdə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva və Bakı Media Mərkəzinin rəhbəri Arzu Əliyevanın iştirakı ilə paytaxtımızda “İçərişəhər” Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruyub saxlanma ərazisində İslam Dünyası

Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatının (ICESCO) Azərbaycan-da yeni istifadəyə verilmiş regional ofisinin rəsmi açılış mərasimi keçirilib.

Eləcə də ICESCO-nun Baş direktoru Salim bin Məhəmməd

əl-Maliki aprelin 29-da Qərbi Azərbaycan İcmasını ziyarət edib. Baş direktorun İmanın İdarə Heyətinin sədri Əziz Ələkbərov, Müşahidə Şurasının sədri Misir Mərdanov və icmanın rəhbərliyində təmsil olunan digər

şəxslərlə keçirdiyi görüşdə mədəni irsin qorunması, təhsil və elmi araşdırmalar vasitəsilə İslam irsi üzrə həqiqətlərin üzə çıxarılması və mədəniyyətlərarası dialoq məsələləri üzrə fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan ilə ICESCO arasında getdikcə genişlənən sıx əməkdaşlıq əlaqələri

Qərbi Azərbaycan İcmasının İdarə Heyətinin sədri, Milli Məclisin deputatı Əziz Ələkbərli jurnalistlərə açıqlamasında Azərbaycan ilə ICESCO arasında sıx əməkdaşlıq əlaqələrinin olmasına xüsusi diqqət qoymuşdur. Onun sözlərinə görə ICESCO xətti ilə Azərbaycan elmi, təhsil və mədəniyyət sahəsindəki dəyərlərini beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırmaqla, onların təbliği və qorunması istiqamətində geniş fəaliyyət göstərir. Həmçinin Azərbaycanın bir çox mədəni dəyərləri, xüsusilə Qız qalası, İçərişəhər, bütövlükdə Şirvanşahlar sarayı, Şəki Xan sarayı, ICESCO-da qeydiyyatda alınmışdır.

Azərbaycan 1991-ci ildən sıralarında 50-dən çox dövləti birləşdirən ICESCO-nun üzvüdür. 1991-ci ildə qurulmuş bu münasibətlər Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın 24 noyabr 2006-cı il tarixində ICESCO-nun xoşməramlı səfiri adına layiq görülməsi ilə keyfiyyətə yeni bir inkişaf mərhələsinə yüksəlib. Bu gün Azərbaycanın ICESCO ilə münasibətləri İslam dünyasına gözəl bir

nümunədir.

ICESCO-nun regional ofisinin Bakıda açılması İslam dünyasının Azərbaycana və onun Liderinə olan dərin hörmət və inamının daha bir təsdiqidir. Bu regional ofisin Azərbaycana və Mərkəzi Asiya

dövlətlərinə xidmət göstərəcəyini, regionun digər ölkələrinə də öz töhfəsini verməklə yanaşı, əməkdaşlıq və mükəmməllik ruhunu təşviq edəcəyini vurğulayan Salim bin Məhəmməd əl-Maliki deyib ki, bu nailiyyət həqiqi liderliyin, aydın baxışın və daha yaxşı gələcəyə olan davamlı sadiqliyin bəhrəsidir.

Qərbi Azərbaycandan olan soydaşlarımız İslam dünyasının güclü dəstəyinə ümid bəsləyirlər

QAI-də baş tutan görüşdə icma nümayəndələri azərbaycanlıların indiki Ermənistan ərazisindən etnik təmizləməyə məruz qalması nəticəsində onların əsas hüquqlarının, o cümlədən mədəni və təhsil hüquqlarının pozulması, oradakı Azərbaycan mədəni irsinin məhv edilməsi barədə ICESCO rəhbərinə məlumat verib, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının 2024-cü il Banjul Zirvə görüşünün qərarlarına və ICESCO-nun mandatına uyğun olaraq təşkilatın bu məsələlər üzrə söylərinə ümid bəslədiklərini bildiriblər.

Azərbaycanlılar zaman-zaman indiki Ermənistan ərazisində etnik təmizlə-

məyə məruz qalıblar. XX yüzillikdə 4 deportasiyanın nəticəsi olaraq soydaşlarımız özlər boyunca yaşadıkları yurd yerlərindən qovulublar. Yeni dünya nizamında onların zorla qovulduqları yurd yerlərinə qayıtmaq istəyi beynəlxalq konvensiyalarda təsbit olunan hüquq normalarının əsaslarıdır. Yurd yerlərinə dönmək arzusu ilə yaşayan on minlərlə soydaşımız onların qayıdış hüquqlarının təmin edilməsində İslam dünyasının, o cümlədən də ICESCO-nun dəstəyinə ümid bəsləyir. “Bu görüşdən sonra hesab edirəm ki, İslam dövlətləri arasında Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin və soydaşlarımızın qayıdış hüququnun geniş ictimaiyyətə çatdırılması xüsusilə mümkün olacaq”, - deyər Ə.Ələkbərli vurğulayıb.

Tarixi abidələrimizin dağıdılması dünya mədəni irsinə qarşı törədilmiş cinayətdir

Ən mühüm məqamlardan biri indiki Ermənistandakı tarixi abidələrimizin taleyi ilə bağlıdır. Ə.Ələkbərlinin bildirdiyi kimi, Qərbi Azərbaycan ərazisindəki mədəni irs nümunələrimiz təkcə Azərbaycan xalqının mədəniyyət nümunələri deyil, eyni zamanda, İslam dünyasının və bütövlükdə dünya mədəni irsinin nümunələridir.

Ancaq həmin abidələr amansız şəkildə erməni vandallizminin ünvanına çevrilib. Nəticə etibarilə, Azərbaycan xalqının İrəvan şəhərində mövcud olmuş İrəvan qalası, Xan sarayı, Abbas Mirzə məscidi, Zəlzə məscidi, Dəmirbulaq məscidi, Sərtip xan məscidi, Hacı Novruzəli bəy məscidi, Hacı Cəfər məscidi, Qantar (bazar) karvansarası kimi bir çox dini və tarixi abidələri məhv edilib. Hazırda İrəvanda mövcud olan iki məscidi - Hacı İmamverdi məscidi və Göy məscidi isə Ermənistan fars məscidi adlandıraraq taleyin ümidinə buraxılıb. Bu gün XVII əsrə aid olan Hacı

İmamverdi məscidi tamamilə yox olmaq üzrədir. 2006-cı ildə Ermənistanda təsdiq edilən İrəvan şəhərinin baş planında fars memarlığı kimi təqdim olunan azərbaycanlılara məxsus memarlıq nümunələrinin yerləşdiyi altı ərazi göstərilib. 2006-cı ildə həmin ərazilərin ümumi ölçüsü 29 hektar idi. Onlardan bu gün yalnız Təpəbaşı hissəsi (16 hektar) qalmamışdır. “Bu abidələrin dağıdılması dünya mədəni irsinə qarşı törədilmiş cinayətdir. Hazırda Qərbi Azərbaycan ərazisindəki mədəniyyət abidələrimizin dəqiq qeydiyyatı var. Biz bu abidələrin mövcud vəziyyəti ilə bağlı beynəlxalq təşkilatlara, o cümlədən də ICESCO-ya məlumatlarımızı təqdim edəcəyik. Şübhəsiz, çalışacağıq ki, onların imkanlarından istifadə edərək, indiki Ermənistan ərazisində - Qərbi Azərbaycanda Azərbaycan və müsəlman mədəni irs nümunələrinin dağıdılmasının qarşısı alınsın”, - deyər Ə.Ələkbərli qeyd edib.

Teodoros Rusopulos, Maykl O'Flaherti...

Son vaxtlar Avropa Şurasının (AŞ) bəzi nümayəndələri tərəfindən Azərbaycana qarşı qərəzli yanaşmaların sayı artmaqdadır. Belə mövqə ortaya qoyanlar beynəlxalq hüququ və ədalət prinsiplərini açıq şəkildə pozurlar. Avropa Şurasının rəsmi

şəxsləri də “erməni sevgisi” naminə Avropa dəyərlərini tapdırlar.

Xatırladaq ki, aprelin ortalarında Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) prezidenti Teodoros Rusopulos “Alp-ha News” mətbuat orqanına ver-

diyi müsahibəsində Azərbaycana münasibətdə irqi ayrı-seçkilik, ölkə hakimiyyəti ilə bağlı böhtan və qərəzlə dolu fikirlər səsləndirmişdi. AŞPA rəhbəri müsahibədə qurumun qərəzli mövqeyinə haqq qazandırmağa çalışsa da, bunu bacarmayıb.

Avropa Şurasının rəsmiləri Azərbaycana böhtan atmaq üçün növbəyə düzülüb

Komissarın bəyanatı yalan üzərində qurulub

Teodoros Rusopulosun ardınca Avropa Şurasının insan hüquqları üzrə komissarı Maykl O'Flaherti də ölkəmizə qarşı yalan və qeyri-obyektiv fikirlər səsləndirib. Belə ki, aprelin 29-da O, Azərbaycan hökumətini insan hüquqları müdafiəçilərini, jurnalistləri və vətəndaş cəmiyyəti fəalları “dərhal azad etməyə çağırıb”. Avropa Şurasının rəsmisi öz bəyanatında Azərbaycanda guya bəzi jurnalistlərin, in-

san haqları müdafiəçilərinin əsassız olaraq həbs olunduğunu iddia edib.

Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyi isə AŞ-nin insan hüquqları üzrə komissarının ölkəmizdə aparılan bəzi istintaq işləri, habelə bu yaxınlarda verilmiş məhkəmə qərarları ilə bağlı səsləndirdiyi qəbuləlməz və əsassız bəyanatını rədd edib. Nazirliyin mətbuat katibi Ayxan Hacızadə sözügedən bəyanatı Azərbaycanın daxili işlərinə və məhkəmə proseslərinə davam edən müdaxilə istiqamətində növbəti uğursuz

cəhd adlandıırıb. O bildirib ki, milli qanunvericiliyə, beynəlxalq öhdəliklərə uyğun olaraq Azərbaycanda insan hüququ və əsas azadlıqlarına təminat verilir və onlara tam hörmət edilir. Bununla yanaşı, sözügedən hüquq və azadlıqlar Azərbaycanın öz vəzifələrini yerinə yetirmək üçün müstəqil şəkildə fəaliyyət göstərən köklü məhkəmə institutları tərəfindən qorunur.

təmin edilib. A.Hacızadə Avropa Şurasının insan hüquqları üzrə ali komissarını Azərbaycanın müstəqil məhkəmə or-

ganlarında davam edən araşdırmalara müdaxilə etməkdən, təzyiq göstərmək cəhdlərindən çəkinməyə çağıraraq vurğulayıb: “Maykl O'Flahertinin diqqətini bir sıra digər AŞ ölkələrində insan hüquqları sahəsində mövcud çoxsaylı sistemlik problemlərə, artan islamofobiya, miqrantlara və sığınacaq axtaran şəxslərə qarşı ləyaqəti alçaldan rəftara, siyasi təqiblərə, həbsxanalarda baş verən ölüm hallarına, Avropa institutlarında geniş yayılmış korrupsiyaya və s. fokuslanmağa çağırıraq”.

Azərbaycana qarşı “hücuma” keçən

xin: Maykl O'Flaherti diqqətini bəzi AŞ ölkələrində artan islamofobiya, siyasi təqiblərə və digər problemlərə yönəltsin

XİN rəsmisinin sözlərinə görə, Azərbaycanın öz suveren ərazilərində qanunun aliliyinə verdiyi təminat bəzi şəxslərə peşə fəaliyyətlərinə görə xüsusi imtiyazlar vermir, habelə onları ölkə qanunlarının tələblərinə əməl etməkdən azad etmir. Eyni zamanda, insan hüquqları üzrə komissarın bəyanatında adıçəkilən şəxslərə qarşı müvafiq qanunvericiliyin tələblərinin kobud şəkildə pozulması ilə bağlı ittiham irəli sürülüb. Cinayət-Prosessual Məcəlləyə ciddi riayət edilməklə müvafiq araşdırmalar aparılıb, onların məhkəmə qarşısında bütün hüquqları tam

Şvabenin “real müxalifət” dərdi

Görünən odur ki, Avropa Şurası islamofob və türkəfob təfəkkürlü dairələrin düşərgəsidir. Bunu sübut edən faktlardan biri də 2024-cü il qış sessiyasının açılış gün-

radiosuna müsahibəsində yenə də ölkəmizə qarşı hədyanlar səsləndirib. O, müsahibəsində guya ölkəmizdə demokratiyanın olmadığını, seçkilərin şəffaf keçirilmədiyini deyib. Şvabe hətta Azərbaycan parlamentində real müxalifətin olmadığını da iddia edib. Maraqlıdır, o, “real müxalifət” deyərək kimləri nəzərdə tutur? Əgər, müəyyən Qərb dairələrinə, anti-azərbaycançı mərkəzlərə xidmət edən, o cümlədən AŞ-nin ölkədə alət olan şəxslərin təmsil olunduqları qrupları nəzərdə tutursa, ciddi yanlır. Çünki onların cəmiyyətimizdə reytingləri sıfıra bərabərdir. Şvabe kimilər anlamalıdır ki, Azərbaycan güclü dövlətdir və onunla təzyiq dili ilə danışmaq mümkün deyil. Əslində isə, Avropa Şurasının özü dərin böhran içərisindədir. Böhrandan çıxış yolu isə səhvləri etiraf edərək ədalətli, beynəlxalq hüquqa və Avropanın gerçək dəyərlərinə uyğun mövqə sərgiləməkdir.

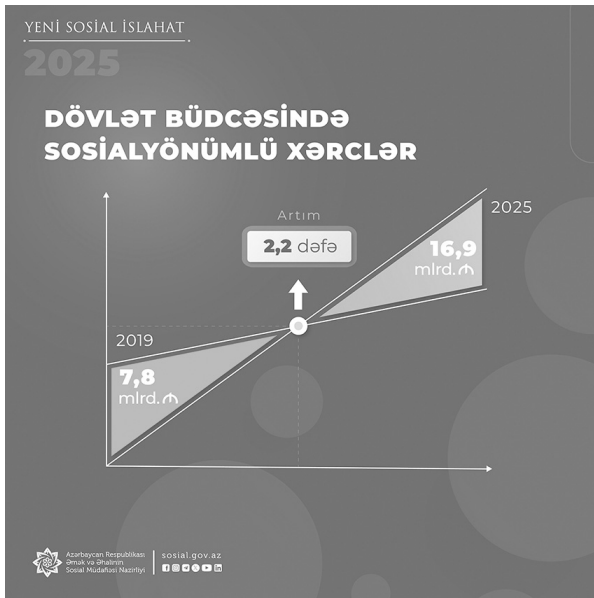
Nardar BAYRAMLI

nündə AŞPA-da ölkəmizin nümayəndə heyətinin etimadnamələri təsdiq edilməmişdir. Bu təşəbbüsü Almaniyalı təmsil edən, sosialistlər siyasi qrupunun rəhbəri Frank Şvabe irəli sürüb və həmin təşəbbüs təsdiqlənib. Frank Şvabe təşəbbüsü irəli sürərək çıxışında əsassız olaraq “100 mindən artıq Qarabağ ermənilərinin zorakılıqla qovulması və AŞPA məruzəçilərinin Lachin yoluna buraxılmasını Azərbaycanın təşkilatla əməkdaşlıqdan yayınması kimi qiymətləndirib”. Amma Azərbaycan bunu cavabsız qoymayıb və nümayəndə heyətimiz təşkilatdakı fəaliyyətini dayandıraraq bugünlərdə isə Şvabe “Azadlıq”

Yeni sosial paket rifahı daha da yaxşılaşdıracaq

Minimum əməkhaqqı 3,1 dəfə, minimum pensiya 2,9 dəfə, orta aylıq pensiya 2,6 dəfə artıb

Azərbaycanda əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, məşğulluq imkanlarının artırılması, əmək münasibətlərinin inkişafı, sosial sahədə xidmətlərin elektronlaşması, operativliyin və şəffaflığın təmin edilməsi istiqamətində ardıcıl islahatlar həyata keçirilir. Sosial sahədə aparılan məqsədyönlü siyasətin nəticəsi olaraq, 2018-2025-ci illərdə ölkəmizdə beş böyük sosial islahat paketi həyata keçirilib. Bu barədə əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyev "Rəqəmsallaşma və süni intellektin iş yerlərinə təsiri" mövzusunda keçirilən konfransda bildirib. Nazir qeyd edib ki, islahatların illik əlavə maliyyə tutumu 7,6 milyard manat olmaqla, 4 milyon nəfəri əhatə edib. Nəticədə həmin dövrdə minimum əməkhaqqı 3,1 dəfə, minimum pensiya 2,9 dəfə, orta aylıq pensiya isə 2,6 dəfə artıb. Sosial müavinət və təqaüd ödənişlərinin həcmi isə 5 dəfə artaraq 400 milyon manatdan 1,9 milyard manata çatıb.

Son 5 ildə əməkhaqqı fondu 2,9

dəfə artıb

A.Əliyev qeyd edib ki, əmək bazarı ilə bağlı görülən tədbirlər nəticəsində əmək müqavilələrinin sayı 556 min və ya 42,4 faiz artıb və bu artımın 90 faizi özəl sektorun payına düşüb. Qeyd olunan müddət ərzində əməkhaqqı fondu 2,9 dəfə, o cümlədən qeyri-dövlət sektoru üzrə 3,2 dəfəyədək artıb. Şəhid ailələri və müharibə əlillərinin sosial müdafiəsi və məşğulluğu ilə bağlı tədbirlər gücləndirilib, Vətən müharibəsindən sonrakı dövrdə bu kateqoriyadan olan 131 min şəxsə, ümumilikdə, 380 minə yaxın sosial xidmət göstərilib, şəhid ailələrinin və müharibə əlillərinin müavinət və təqaüdləri orta hesabla 2 dəfəyədək artırılıb. Son beş ildə onlara 6800 mənzil və müharibə əlillərinə isə 567 avtomobil verilib. 26,2 min nəfərin məşğulluğu təmin olunub, o cümlədən 12,4 min nəfər özünüməşğulluq proqramına, 1070 nəfər isə peşə hazırlığına cəlb edilib. 11 min nəfərə 77 min sosial-psixoloji dəstək və reabilitasiya

xidməti göstərilib.

Ölkəmizin iqtisadi imkanlarının artması nəticəsində vətəndaşların sosialyönlü rifahının yaxşılaşdırılması yönündə davamlı addımlar atılır, əlavə sosial rifah tədbirləri icra olunur. Bu siyasətin davamı kimi 2025-ci ildə minimum əməkhaqqı 14 faiz artırılıb, Vahid Tarif Cədvəli (VTC) üzrə orta əməkhaqqı sosial, elm, mədəniyyət, gənclər və idman, kənd təsərrüfatı, ekologiya və təbii mühitin mühafizəsi, mənzil-kommunal, nəqliyyat və rabitə, məliorasiya, su təsərrüfatı və baliqçılıq sahələrində 800 min vətəndaşın sosial həyatına müsbət təsir edib. Həmçinin 1,2 milyondan artıq əmək pensiyaçısının təqaüdlərinin artırılması təmin edilib. Eyni zamanda, ünvanlı sosial yardımın və minimum pensiya məbləğləri də artırılıb. Bir sıra sahələrdə çalışan dövlət orqanı əməkdaşlarının məaaşlarının artımı gerçəkləşib.

Digər sosial ödənişlər də artırılır

Yeni sosial islahat paketində digər

sosial ödənişlərin artırılması da nəzərdə tutulur. Belə ki, dövlət başçısının tapşırığına əsasən, Nazirlər Kabineti sosial müavinətlərin və təqaüdlərin məbləğlərinin artırılması ilə bağlı təklifləri yekunlaşdırıb. Həmin təkliflər paketi əsasında bütün sahələr üzrə müavinət və təqaüdlərin artımı təmin olunacaq. Ümumilikdə, cari ildə reallaşdırılan 5-ci sosial islahat paketi üzrə sosial ödənişlərdə yeni artımlar üçün əlavə 1,4 milyard manat vəsait nəzərdə tutulub və həmin artımlar 3 milyon vətəndaşı əhatə edəcək.

Sosial paketin icrası üçün tələb olunan maliyyə vəsaitləri də tam dayanıqlıdır və ilin sonuna qədər yığım mənbələrində gözlənilən artımlar bütün sosial xərcləri tamhəcmdə icra etməyə imkan verəcək. Cari ilin birinci rübündə dövlət büdcəsinin gəlirləri 9,7 milyard manatı ötürüb ki, bu da proqnozdan 171,3 milyon manat (1,8 faiz) çoxdur. İlk 3 ayda ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə isə 5,4 faiz və ya 499,2 milyon manat çox gəlirlərin yığılımı icra edilib. Bu, cari ilin

dövlət büdcəsinin illik gəlirlərinin 25,4 faizi deməkdir. Büdcə gəlirlərində qeydə alınan artımlar xərclərin tam şəkildə icrasını tam təmin edir. Belə ki, ilk 3 ayda təkcə sosialyönlü xərclərə (büdcə xərclərinin əməyin ödənişi fondu, ərzaq məhsullarının alınması, təqaüd və sosial müavinətlər, dərman, sərği ləvazimatları və materiallarının alınması, icbari tibbi sığorta üzrə xərclər) 3 milyard 755 milyon manat məbləğində vəsait sərf edilib. İcmal büdcədə isə 1,7 milyard manata yaxın profitit yaranıb. Bu o deməkdir ki, cari ilin fiskal yığımları büdcədəki bütün xərc istiqamətlərinin, ələxsus da sosial paket üzrə əlavə xərclərin tam həcmdə və hətta artıqlması ilə yerinə yetiriləcəyinə təminat yaradır.

Beləliklə, 2025-ci ildə dövlətin maliyyə imkanlarının artması sayəsində əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və rifah halının yaxşılaşdırılması mümkün olacaq.

E.CƏFƏRLİ

Xarici dövlət borcu azalır...

Borc 5 milyard dollar olmaqla ÜDM-in 6,6 faizini təşkil edir

2025-ci il aprelin 1-nə olan dövrdə Azərbaycanın dövlət zəmanətli borcunun məbləği (daxili və xarici borc) 10 milyard 965,3 milyon manat və yaxud 2025-ci il üzrə proqnozlaşdırılan ümumi daxili məhsulun (ÜDM) 8,4 faizi nisbətində olub. Dövlət zəmanətli verilmiş borcun 9 milyard 237,8 milyon manatı (5 milyard 434 milyon dollar) və yaxud 84,2 faizi xarici kreditlərin, 1 milyard 727,5 milyon manatı və yaxud 15,8 faizi isə daxili kreditlərin payına düşüb. Hesabat tarixinə dövlət zəmanətli borc portfelinin 58,2 faizini sabit, 41,8 faizini isə dəyişkən faiz dərəcəli borc təşkil edib. Dövlət zəmanətli borc portfelinin valyuta tərkibində dolların çəkisi 63,3 faiz, avro 18,7 faiz, manatın çəkisi 12,3 faiz, yapon yeni 3,9 faiz, digər valyutalar 1,8 faiz olub.

Maliyyə Nazirliyinin məlumatına əsasən, Azərbaycanın xarici dövlət borcunun səviyyəsi isə 5075 milyon dollar təşkil etməklə cari il üzrə proqnozlaşdırılan ÜDM-in 6,6 faizini təşkil edib. Son 3 aylıq göstəriciyə əsasən, xarici dövlət borcu 62,7 milyon dollar məbləğində azalıb. Xarici dövlət borcunun 49,9 faizi 5 ilə qədər olan müddətdə, 44,2 faizi 5 ildən 10 ilə qədər olan müddətdə, 5,9 faizi isə 10 ildən yuxarı olan müddətdə kreditlərə qaytarılmalıdır. Yeri gəlmişkən, xarici dövlət borcunun 27,4 faizi beynəlxalq maliyyə bazarında yerləşdirilmiş dövlət istiqrazları təşkil edir.

MDB, Asiya və Şərqi Avropa regionunda ən yaxşı ölkə

Azərbaycan məsuliyyətli və öhdəliklərinə sadıq ölkə kimi uzun illər əməkdaşlıq etdiyi beynəlxalq maliyyə təsisatlarından aldığı borcları vaxtından əvvəl geri qaytarıb, borc asılılığını minimallaşdırıb. Mövcud vəziyyət onu göstərir ki, Azərbaycan xarici borcun ÜDM-də nisbətində görə, ən yaxşı ölkələr qrupundadır. Azərbaycan hazırda borcun vəziyyətinə görə, dünyanın ən sabit ölkələri sırasındadır. Ölkəmiz regionda xarici borcun ÜDM-də nisbətində görə, ən yaxşı ölkələr qrupundadır.

Ölkəmizdə borcun ÜDM-də payı 7 faizdən də aşağıdır. Beynəlxalq praktikada xarici borcun ÜDM-də nisbəti 50 faizi ötdükdə bu, təhlükəli hədd sayılır. Borcun məbləğinin yüksək olması ölkənin ümumi xarici öhdəliklərinin pisləşdirməklə yanaşı, milli iqtisadi təhlükəsizliyinə də mənfi təsir göstərir.

Azərbaycan xarici borcun bu nisbətində görə, MDB, Asiya və Şərqi Avropa regionu ölkələrinin əksəriyyətindən xeyli yaxşı mövqedədir. Belə ki, Cənubi Qafqaz regionu ölkələrində xarici borcun ÜDM-də nisbəti 40-50 faizə bərabərdir. Ən böyük borca malik olan Ermənistanın xarici dövlət borcu 2024-cü ilin yekununda 11 milyard dollara çatıb. Hazırda Ermənistanın xarici borcu ÜDM-in 52 faizindən çoxdur. Gürcüstanın xarici borcu isə ÜDM-in 42 faizlik həddindədir. Borcun adambaşına düşən nisbətində görə də Azərbaycan regionda ən qənaətbəxş vəziyyətə malikdir. Məsələn, Ermənistanda adambaşına düşən borcun həcmi 3,7 min dollar təşkil edir ki, bu da dünyada ən pis göstəricilərdən biridir. Borcun adambaşına düşən nisbətində görə, Gürcüstanın da borc yükü Azərbaycana nisbətində xeyli yüksəkdir. Gürcüstanda adambaşına düşən borcun həcmi 2,8 min dollar təşkil edir.

Azərbaycanda isə adambaşına düşən borcun həcmi 500 dollardır.

Strateji valyuta ehtiyatlarımız xarici borcu 14,6 dəfə üstələyir

Cənubi Qafqaz ölkələrində borcun strateji rezervlərin nisbətində görə də Azərbaycan ən yaxşı mövqeyə malikdir. Hazırda ölkəmizin strateji valyuta ehtiyatları (Dövlət Neft Fondu və Mərkəzi Bankın rezervləri) 73,8 milyard dollar məbləğində olmaqla xarici dövlət bor-

cunu təqribən 14,6 dəfə üstələyir. Digər region ölkələrindən Ermənistanda rezervlərin həcmi 5 milyard dollar olmaqla borcdan 2,2 dəfə azdır.

Gürcüstanın strateji ehtiyatlarının həcmi isə 13,8 milyard dollar olmaqla təxminən olaraq borcla eyni məbləğə malikdir. Xarici borcla bağlı digər bir məqam beynəlxalq bazarlarda yeni borc alma imkanlarının səmərəliliyi və ölkənin reytingi ilə bağlıdır. Azərbaycanın ÜDM-ə nisbətində aşağı borc səviyyəsi və yüksək strateji valyuta ehtiyatları ölkəmizin tədviyyə qabiliyyəti barədə beynəlxalq maliyyə bazarlarında olduqca müsbət rəy formalaşdırıb. Həmçinin ölkəmizdə ictimai-siyasi, iqtisadi və sosial sabitlik, aydın ifadə olunmuş siyasi iradə və perspektivlər xarici borclar üçün risk səviyyəsini aşağı salır. Belə ki, xarici maliyyə institutları borclarını azaldan ölkələrə növbəti borc paketini ayırmadan daha aşağı faizlə və uzunmüddətli şərtlərlə verir. Çünki borcu qaytarma imkanları yaxşıdır. Bu baxımdan hazırda Dünya Bankı, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası, Asiya İnkişaf Bankı, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Səudiyyə Fondu və digər beynəlxalq institutlar Azərbaycana ən sərfəli kreditlər təklif edirlər. Azərbaycan həmin sərfəli təklifləri nəzərdə alaraq Böyük Qayıdış sürətlə icra olunduğu şəraitdə öz iqtisadi məqsədləri üçün səmərəli borclanmaya getməyə də istisna etmir.

Borclanma ilə bağlı təmkinli siyasət yürüdüdür

Xarici dövlət borcumuz ki-fayət qədər aşağı səviyyədədir və yeni borclanmaya getməklə ölkəmiz üçün hansısa qayğı yaranma bilməz. Hökumət xarici valyutada mühafizəkar borclanma siyasəti aparmaqda qərarlıdır, ancaq əlavə borc cəlb etmək üçün də müxtəlif ssenarilər nəzərdən keçirilir. Dövlət borcunun idarə edilməsinə dair orta və uzunmüddətli Strategiya sənədinin yenilənməsi çərçivəsində müəyyən olunmuş xarici dövlət borcunun 10 milyard dolları üstələməməsi üzrə yuxarı hədləri idarə ediləcək. Yəni, borcun təmkinli gözlənilib, borc yükünün hədəf diapozonunda saxlanılması müəyyənənlişib.

E.CƏFƏRLİ

Azərbaycan və Qazaxıstan yeni konvensiya hazırlayır

Gəlir və əmlak vergiləri üzrə ikiqat vergitutma aradan qaldırılacaq

Azərbaycan və Qazaxıstan arasında

yaxın tərəfdaşlıq münasibətlərinin son illərdə inkişafı yüksələn təpəyə davam etməkdədir və hər iki ölkənin dövlət başçılarının qarşılıqlı səfərləri və imzalanan sənədlər, hökumət nümayəndə heyətlərinin görüşləri, biznes-forumların keçirilməsi iqtisadi həmrəyi daha da dərinləşdirməkdədir. Hər iki ölkə iqtisadi platformada ortaq maraqlara xidmət edən təşəbbüslər və əməkdaşlıq formatını da əsas gündəliyə çevirib və regionda yeni yaradılan enerji-kommunikasiya, nəqliyyat xətlərində birgə təmsil olunmaq iradələrini nümayiş etdirməkdədir.

Hər iki ölkə iqtisadi-ticarəti imkanların artırılması, qarşılıqlı investisiya qoyuluşlarının təşviqi, nəqliyyat-kommunikasiya dəhlizlərində və "yaşıl enerji" də birgə iştirakçılıq, sənaye, aqrar-sənaye, tikinti, turizm, rabitə və digər məsələlər üzrə strateji qərarlar qəbul edərək icra etməkdədir. Tərəflər müxtəlif stimullaşdırıcı addımlar atmaq, təşviqlər tətbiq etməklə iqtisadi mübadilələrin həcmi real potensialın səviyyəsinə çatdırmaq niyyətindədir. Bu məqsədlə, vergi-gömrük, iqtisadi güzəşt rejimlərinin tətbiqi istiqamətində davamlı tədbirlər görülür.

Hazırda Dövlət Vergi Xidməti ilə Qazaxıstanın Milli Gəlirlər Komitəsi gəlirlərə və əmlakla görə vergilərə münasibətdə ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması və vergidən yayınmanın qarşısının alınması haqqında yeni konvensiya layihəsi münasibətlərdə bir sıra yeni meyarları özündə əks etdirir.

Biznesin fəaliyyətinə yeni dəstək mexanizmi

Qeyd edək ki, 1996-cı ilin sentyabr ayında Azərbaycan və Qazaxıstan gəlir və əmlak vergilərinə münasibətdə ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması və vergidən yayınmanın qarşısının alınması haqqında konvensiya imzalayıb. Bu müqavilə 1998-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minib. 2017-ci ilin aprel ayında tərəflər bu müqaviləyə əlavə olaraq, ondan əmlakla bağlı bəndləri çıxarmaqla protokol imzalayıblar. Bu protokol 2019-cu il yanvarın 1-dən qüvvəyə minib.

Yeni konvensiya layihəsi isə əmlakla bağlı məsələləri də hüquqi baxımdan tənzimləyəcək, vergi məsələləri ilə bağlı digər məsələləri əks

etdirəcək. Bu, daha əhatəli sənəd olmaqla biznes və investisiya əlaqələrində keyfiyyət dəyişiklikləri yaradacaq. Məqsəd ölkələrin biznes icması arasında münasibətləri daha da irəliləyən aparmaq üçün dəstəkləyici mühiti təmin etməkdir.

Türk ailəsinin üzvləri olan Azərbaycan və Qazaxıstan ikitərəfli münasibətləri inkişaf etdirərək keyfiyyətə yeni mərhələyə çatdırmaqdadır. Ölkələr arasında ticarət, iqtisadiyyat, investisiya, nəqliyyat və digər sahələrdə mühüm layihələrin həyata keçirilməsi birgə əməkdaşlığın gündəliyini daha da genişləndirib və tərəflər sərmayə təşəbbüslərini artırmaq üçün ortaq maliyyə institutunun imkanlarından faydalanmaq niyyətindədir.

Qarşılıqlı mal dövriyyəsinin həcmi artacaq

İki ölkə arasında yaradılmış hökumət komissiyaları, iqtisadi əlaqələndirmə qurumları birgə layihələrin təşviqi, sənayenin müasirləşdirilməsi və inkişafı, ikitərəfli iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsində mühüm rol oynamaqdadır.

Hazırda aqrar-sənaye kompleksi, su təchizatı sektoru, səhiyyə sektoru, avtomobil sənayesi, elm, tədqiqat və texnologiya, təbii qaz sənayesi, geyim və tekstil sənayesi, mədəcixarma və metallurgiya sənayesi və digər prioritetlər nəzərdən keçirilir. Strateji plan əsasında, birgə investisiya layihələrinin həyata keçirilməsi üçün yeni maliyyə alətlərindən istifadə nəzərdə tutulur. Bu baxımdan, "Azərbaycan Respublikası ilə Qazaxıstan Respublikası arasında gəlirlərə görə vergilərə münasibətdə ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması və vergidən yayınmanın qarşısının alınması haqqında Konvensiya" azad ticarətin inkişafı, gömrük rüsumlarının azaldılması, qarşılıqlı mal dövriyyəsinin həcmi artırılması baxımından əhəmiyyətli kəşb edir. Bu sənəd investorların biznes və sərmayə planları ilə bağlı planlarında yeni stimullar yarada-cıq, asan və maneəsiz investisiya təşviqlərinin gerçəkləşməsinə təmin edəcək, ticarət əlaqələrinin daha da genişlənməsinə və şəxsləndirilməsinə imkan verəcək. İxrac məhsullarının Qazaxıstan bazarında rəqabət qabiliyyətini artıracaq.

ELBRUS

NATO Kaliningradı ələ keçirmək istəyir?

Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlayandan sonra NATO döfələri Rusiyanın sərhədləri yaxınlığında hərbi təlimlər keçirib. NATO-nun öz sərhədlərinə yaxınlaşmasını qəbul etməyən rəsmi Moskva bu tipli hərbi təlimləri də qəbul olunmaz hesab edir. Bu baxımdan, Rusiya növbəti hərbi təlimləri də ciddi təhdid sayır. Rusiya prezidentinin köməkçisi, Hərbi Dəniz Qüvvələrinin Kollegiyasının rəhbəri Nikolay Patruşev deyib ki, Şimali Atlantika

Müqaviləsi Təşkilatı Rusiya sərhədi yaxınlığındakı təlimlər zamanı Kaliningrad bölgəsinin ələ keçirilməsi və nüvə arsenallarına qabaqlayıcı zərbələrin endirilməsi ilə bağlı ssenarilər tətbiq edir: “Ardıcıl ikinci ildir ki, NATO sərhədlərimiz yaxınlığında son onilliklərin ən böyük təlimlərini keçirir və burada geniş bir ərazidə - Vılñsüdən Odessaya qədər, Kaliningrad bölgəsinin ələ keçirilməsi, Baltik və Qara dənizlərdə gəmiçiliyin qarşısının alınma-

sı və Rusiyanın daimi nüvə bazalarına qabaqlayıcı zərbələr endirilməsi ssenarilərini tətbiq edir”.

Məlumdur ki, müharibə başlayandan sonra NATO ölkələri Kiyevə milyardlarla dollar həcmində hərbi yardımlar göstərir. Bununla belə, alyans Ukraynaya qoşun göndərməkdən çəkinir. Çünki bu, birbaşa onun Rusiya ilə müharibəyə cəlb olunmasına gətirib çıxaracaq. Amma Moskva Kiyevə hərbi yardımların edilməsini NATO-nun

faktiki olaraq münaqişəyə qoşulması kimi dəyərləndirir. ABŞ-da hakimiyyət dəyişikliyindən sonra Tramp administrasiyası Rusiya-Ukrayna müharibəsinin dayandırılmasına çalışır. Bugünlərdə Ağ Evin sözcüsü Kerolayn Livit də deyib ki, Prezident Donald Tramp Rusiya ilə Ukrayna arasında müvəqqəti deyil, daimi atəşkəs istəyir. Onun sözlərinə görə, Tramp hər iki ölkənin liderlərindən getdikcə daha çox məyus olur: “Prezident açıq şəkildə

bildirib ki, ilk növbədə ölümlərin qarşısını almaq, qan tökülməsini dayandırmaq üçün daimi atəşkəs görmək istəyir. O, nikbin olsa da və razılığa gəlməyin mümkünlüyünə inansa da, eyni zamanda həm də realistdir və anlayır ki, hər iki lider çıxış yollarını müzakirə etmək üçün masa arxasına gəlməlidir. Prezidentin Zelenski ilə görüşü onun bu işə çox səy və vaxt sərf etdiyini göstərir, çünki o, sülhməramlı prezident olmaq istəyir”.

Avropa Rusiyaya təzyiqləri artırmağı planlaşdırır

ABŞ-dan fərqli olaraq, bəzi Avropa ölkələri Rusiya qarşı sərt mövqedədir. Onlardan biri də Fransadır. Bu ölkənin prezidenti Makron deyib ki, Ukraynanın Qərb müttəfiqləri Moskvani atəşkəslə razılaşmağa sövq etmək üçün yaxın günlərdə Rusiyaya təzyiqləri artırmağı planlaşdırırlar. “Paris Match”-a müsahibəsində Makron ümid etdiyini bildirib ki, tərəflər indi həmişəkindən daha çox atəşkəsə yaxınlaşıb, lakin “ayıq-sayıq qalmalıdır”, çünki “tənləyin bir hissəsi” Moskvadan asılıdır. “Yaxın 8-10 gün ərzində biz Kremlə təzyiqləri artıracağıq. Yalnız Ukraynaya təzyiq göstərmək düzgün deyil”, - deyərək Makron ABŞ-a işarə edib. Fransa prezidenti Moskvaya “artan təzyiqlərin” kon-

kret olaraq nədən ibarət olacağı barədə ətraflı məlumat verməyib.

Bu arada Kiyevdə NATO-Ukrayna birgə təhlil, təlim və təhsil mərkəzinin yüksək nəzarət surasının iclası keçirilib. Bu barədə “RBC-Ukrayna” Ukrayna

Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahına istinadən məlumat yayıb. Bildirilib ki, görüş zamanı tərəflər mərkəzin fəaliyyətinin strateji məsələlərini və əvvəlki təşkilatı tapşırıqların icrasını müzakirə ediblər. Əsas diqqət müdafiənin gücləndirilməsi, dayanıqlığın inkişaf etdirilməsi və döyüş meydanındakı təhdidlərə qarşı innovasiyalara yönəlib.

Politoloq: Kaliningradla bağlı səsləndirilən fikirlər mümkün ehtimallar arasındadır

NATO hərbi təlimlərinin Kaliningrad bölgəsini ələ keçirmək planı olmasa nə dərəcədə realdır? Mövzu ilə bağlı qəze-

əleyhinə dəyişəcək addımların atılması mümkündür. “Amma təbii ki, bu ehtimal artıq Üçüncü Dünya müharibəsinin cəbhədə

timizə açıqlama verən politoloq Aytən Qurbanova bildirib ki, Kaliningrad ilə bağlı səsləndirilən fikirlər mümkün ehtimallar arasındadır. Çünki Avropa üçün müharibənin Rusiyanın şərtləri ilə bitməsi kifayət qədər böyük nüfuz itkisinə səbəb ola bilər. Ona görə də, istənilən yol ilə proseslərin gedişatını Rusiyanın

başlaması üçün bir səbəb vardır. Nəticə etibarilə, indiki məqamda qarşılıqlı olaraq səsləndirilən ehtimallar daha çox informasiya müharibəsinin bir parçası olaraq nəzərdən keçirilsə də, bu ssenarilərin reallaşma ehtimalı da heç bir halda istisna edilmir”, - deyərək politoloq vurğulayıb.

Hərbi ekspert: ABŞ-ın iştirakı olmadan Avropa Rusiya ilə hərbi qarşıdurmaya getmək iqtidarında deyil

Hərbi ekspert Emin Həsənlı isə qeyd edib ki, atəşkəs təkliflərinə baxmayaraq Ukraynada müharibə şiddətlənir və Rusi-

tərlər. NATO təşkilat olaraq Ukraynanın ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyini, işğalı pislədiyini birmənalı şəkildə bəyan edib. Alyansa üzv olan bir sıra ölkələrdə hərbi qüvvələr yerləşdirilib. ABŞ Ruminıyaya bölmələr yerləşdirib, Almaniya Litvaya əlavə qüvvələr göndərib, Böyük Britaniya isə Estoniyadakı hərbi mövcudluğunu 2 dəfə artırıb. İspaniya, Hollandiya, Danimarka da hərbi varlığını gücləndirmək üçün addımlar atır. Yəni, gərginlik fonunda Şimali Atlantika Alyansı Şərqi Avropada mövcudluğunu gücləndirib”.

Bununla belə, ekspert hesab edir ki, ABŞ-da Tramp hakimiyyətə gəldikdən sonra vəziyyət dəyişib. Belə ki, ABŞ NATO tərkibində Şərqi Avropada olan hərbi birliklərinin sayını azaldır. “Eləcə də, Tramp administrasiyası Rusiya ilə loyallıq mövqeyi ilə fərqlənir. Belə bir halda, NATO-nun Kaliningrad bölgəsini ələ keçirmək ehtimalı yoxdur. Çünki ABŞ-ın iştirakı olmadan Avropa ölkələri Rusiya ilə hərbi toqquşmaya girmək iqtidarında deyil”, - deyərək E.Həsənlı söyləyib.

N.BAYRAMLI

Vaşinqton vasitəçilikdən geri çəkilsə...

ABŞ Rusiya-Ukrayna münaqişəsinin nizamlanması üzrə danışıqlar prosesində vasitəçilik missiyasından geri çəkilo bilər. Belə ki, ABŞ Dövlət Departamentinin mətbuat katibi Temmi Bryus yerli mediaya açıqlamasında bildirib ki, Vaşinqton Uk-

raynadakı münaqişənin sülh yolu ilə nizamlanmasında irəliləyiş əldə olunmayacağı təqdirdə, vasitəçilik rolundan imtina edəcək. Mətbuat katibi qeyd edib ki, Ağ Ev Moskva və Kiyevin atəşkəs məsələsində razılığa gəlməsini gözləyir: “Hazırda biz elə

bir mərhələdəyik ki, hər iki tərəf münaqişəyə necə son qoymaq barədə konkret təkliflər təqdim etməlidir. Bundan sonra necə davam edəcəyimiz ABŞ Prezidenti Donald Trampın qərarına bağlıdır. Əgər irəliləyiş olmazsa, biz bu prosesdə vasitəçi ro-

lundan çəkilocəyik”, - deyərək T.Bryus bildirib. Xatırladaq ki, bir müddət bundan əvvəl Tramp Ağ Evdə jurnalistlərlə söhbətində bəyan etmişdi ki, münaqişə tərəflərindən biri danışıqları sabotaj edərsə, ABŞ danışıqlardan çıxacaq və tərəfləri öz taleyləri-

nə buraxacaq. Dövlət katibi Marko Rubio da Trampın fikirlərini təsdiqləyib - o, deyib ki, yaxın günlərdə Rusiya və Ukraynanın ümumi razılığa gəlməyəyi təqdirdə, ABŞ danışıqlar prosesində vasitəçilik missiyasını dayandıracaq.

Atəşkəs reallıqdan uzaqdır

Məsələ ilə bağlı Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin siyasi eksperti Sultan Zahidov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, münaqişə tərəflərinin fərqli mövqedə olması atəşkəsin əldə olunmasına əngəl olur: “Qeyd edirəm ki, Trampın səbri tükənir - o, prezidentlik postuna qayıtdıqdan sonra ilk günlərdə çıxışlarında Rusiya-Ukrayna müharibəsini 100 gün ərzində bitirəcəyini bəyan edirdi. Bu müddət artıq bitir və görürük ki, Rusiya ilə Ukrayna arasında müharibə davam edir. Düzdür, keçən ayın sonlarında Vaşinqtonun söyləri nəticəsində Rusiya və Ukrayna 30 gün ərzində bir-birinin enerji infrastrukturlarına hücum etməmək barədə öhdəlik götürdülər. Amma heç bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirmədi. Hazırda, eləcə də yaxın zamanda nə Rusiyanın, nə də Ukraynanın atəşkəs məsələsində ciddi

bir razılığa gəlməsi inandırıcı görünür”, - deyərək S.Zahidov əlavə edib ki, hazırkı durumda Rusiyanın özü atəşkəsdə maraqlı deyil: “İstərsə Kursk, istərsə də Donbas istiqamətindəki cəbhədə rus ordusu xeyli nailiyyətlər əldə edib və Moskva öz nailiyyətlərindən faydalanıb hücumları daha da genişləndirmək niyyətindədir. Həmçinin Rusiya rəhbərliyi danışıqlar masasında çox ağır şərtlər irəli sürüb. Kreml Ukraynanın Kırım daxil olmaqla cənub-şərq ərazilərinin Rusiyanın qanuni əraziləri kimi tanınmasını, Ukraynanın NATO-ya üzv olmasını və Ukraynanın demilitarizasiya olunmasını tələb edir. Yalnız bu şərtlər yerinə yetirildikdən sonra Rusiya atəşkəsə razı ola bilər. Ukrayna isə Moskvaya ərazi məsələsində güzəştə getmək, xüsusilə də Kırım Rusiyanın qanuni ərazisi kimi tanımaq niyyətində deyil”. Ekspert Avropa İttifaqının da müharibənin uzanmasında maraqlı olduğunu bildirib. “Bu yaxınlarda Avropa ölkələri tərəfindən

Ukraynanın müdafiəsi ilə bağlı koalisiya yaradılıb. Bu koalisiyaya Britaniya, Fransa və Almaniya rəhbərlik edəcək və əsas məqsəd Ukraynanın Rusiya ilə müharibədə məğlub olmasına imkan verməməkdir. Avropa ölkələrinin rəhbərləri Kiyevin Rusiyaya ərazi güzəştlərinə gətməsini istəmirlər”.

bilər, amma bunu da nəzərə almaq lazımdır ki, Ankaranın hazırda əsas diqqəti Yaxın Şərqə yönəlib. Çinin vasitəçiliyinə gəlinə, Ukrayna bunda maraqlı deyil. Əgər Vaşinqton vasitəçilik missiyasından geri çəkilsə, bu, atəşkəsə bağlı ümidlərin fiaskosuna və müharibənin davam

Ukraynada daha çox dağıntıların şahidi ola bilərik...

“Bu münaqişənin nizamlanması üzrə danışıqlar prosesində vasitəçilik edə biləcək yeganə siyasi oyunçu ABŞ-dır. Aİ-nin bu prosesdə vasitəçiliyi qeyri-mümkündür, çünki Moskva Brüssel prosesə yaxın buraxmaq istəmir. Türkiyənin vasitəçiliyi mümkün görünə

etməsinə gətirib çıxaracaq. Hətta Rusiya mənasib şəraitdən istifadə edib Ukrayna daxilində hücum əməliyyatlarını genişləndirəcək. Ukraynada daha çox dağıntıların şahidi ola bilərik,” - deyərək S.Zahidov bildirib.

Yunis ABDULLAYEV

Trampın 3 marağı

S.Zahidov vurğulayıb ki, ABŞ qısa zamanda iki münaqişə tərəfi arasında daimi atəşkəs sazişinin imzalanmasına çalışır. Onun sözlərinə görə, danışıqlar prosesinin uzunması Tramp administrasiyasının maraqlarına uyğun deyil.

“Xüsusilə qeyd edirəm ki, Tramp administrasiyasının Rusiya və Ukraynanı atəşkəsə təkid etməsi 3 əsas məqsəddə söykənib: Birincisi, Rusiya ilə Ukrayna arasında müharibəyə son qoymaqla ABŞ-ın beynəlxalq səviyyədə nüfuzunu daha da möhkəmləndirmək, ikincisi, atəşkəs elan olunduqdan sonra Ukrayna ilə mineral ehtiyatlarla bağlı saziş im-

zalamaq və Rusiya ilə diplomatik-siyasi və iqtisadi-ticarəti münasibətləri bərpa etmək, üçüncüsü, ABŞ-ın Yaxın Şərq və Asiya-Sakit okean regionunda geostateji və geosiyasi hədəflərinin həyata keçməsi istiqamətində addımlar atmaq - bütün bunlar hazırkı administrasiyanın xarici siyasət proqramında mühüm prioritetlər hesab olunur”.

L.Salayeva: “Azərbaycanlı şair” kimi təqdim olunduğumu görəndə, içimdə dərin bir qürur hissi yaranır”

da bir tərəfdən göstərir ki, hələ də qadının cəmiyyətdəki yeri ilə bağlı əsaslı və çağdaş bədii ifadə axtarışları davam edir. Yəni ədəbiyyatın potensialı var, amma bu potensialı reallaşdırmaq üçün həm güclü yazıçılar, həm də onları dinləməyə hazır bir cəmiyyət lazımdır.

- Ümumilikdə, hazırda ölkəmizdəki ədəbi mühiti haqqında nə düşünürsünüz?

- Ümumilikdə, müsbət dinamikanın müşahidə olunduğunu deyə bilərəm. Mən mütəmadi olaraq kitab mağazalarına baş çəkir, rəflərdə nələrin yeniləndiyinə baxıram. Sevindirici haldır ki, yeni-yeni müəlliflər meydana çıxır və bəzi yerli yazıçıların adlarını beynəlxalq bestsellerlərin yanında görmək olur. Bu, həm oxucu marağının artdığını, həm də ədəbi istehsalın canlandığını göstərir.

Bununla belə, ciddi çatışmazlıqlar da var. Bizdə yazıçıların bir-biri ilə açıq, səmimi fikir mübadiləsi apara biləcəyi ədəbi mühitlər, ədəbi icmalar demək olar ki, yoxdur. Ən böyük boşluqlardan biri isə tənqid məktəbinin və peşəkar resenziya yazılışının olmamasıdır. İnsanlar fikirlərini açıq bildirməkdən çəkinirlər, çünki tənqid etmək üçün həm texnikaya, həm də bilik bazasına sahib olmaq lazımdır. Təəssüf ki, bizdə çox vaxt tənqidlə qaragüruhçuluq (heyət) bir-birinə qarışdırılır.

Aldığım resenziya və dərin tənqidi fikirlər isə, əksər hallarda, xarici həmkarlarımdan gəlir. Bu da göstərir ki, bizdə ədəbi tənqidin formalaşması hələ qarşıda duran mühüm vəzifələrdən biridir.

- Leyli Salayevaya görə, qadının yaradıcılığı üçün və ümumilikdə yaradıcı qadının formalaşması üçün nələr zəruridir?

- Yaradıcı qadının formalaşması üçün ilk növbədə azadlıq vacibdir - xüsusən də, qadının yalnız məişət üçün doğulduğu fikrindən azadlıq. Mənim sevimli şairələrimdən biri olan Nigar Rəfiyyəlinin “Mətbəx şairləri” adlı silsiləsi bu mövzuda çox dəyərlidir. Orada belə bir fikir var: “Birinin qismətinə yüksək masa arxasında oturmaq, birinin qismətinə qab-qacaq yumaq düşür.” Ola bilsin, burada o, həyat yoldaşını nəzərdə tutur, çünki hər ikisi şair olsa da, mətbəx qayğılarına görə poeziyaya vaxt ayırmaq onun üçün daha çətin idi. Amma buna baxmayaraq, həmin silsilədə belə Nigar xanımın nikbin ruhu hiss olunur:

Güllü bir bağça da şeir ola bilər

*Adi bir mətbəx də
Balaca bir mətbəxdən də
böyük bir dünya görünür...*
Bu misralar bizə göstərir ki,
hətta ən gündəlik məkan belə bir yaradıcı qadının gözünə ilə baxıldıqda poeziya məkanına çevrilə bilər. Əsas olan qadına bu dünyanı yaratmaq üçün nəfəs almağa imkan verilməsidir.

Qadın əgər kitab mağazalarında özünə bənzər qadın müəllifləri görərsə, bu ona “mən də bacaram” inamını verir. O həmçinin həyat yolunda qarşılaşdığı bələdçilərə - müəllimlərə ehtiyac duyar. Və ən əsası: qadın özünü ifadə edə bilməsi üçün təhlükəsiz bir mühitdə yaşamaqlıdır. Çünki bizim cəmiyyətimizdə qadının özünü ifadə edə bilməsi üçün hələ də bəzən ən elementar sosial və fiziki təhlükəsizlik belə təmin olunmur. Yalnız bu təməl ehtiyaclar ödənildikdə qadın öz yaradıcılıq gücünü tam şəkildə ortaya qoya bilər.

Əgər daha geniş kontekstdə

yanassaq, cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrində olan qadınların qarşılaşdığı maneələr də fərqli olur. Bəzi qadınlar üçün bu, evdə qoyulan qadağalar, kitab oxumağa və ya özünü inkişaf etdirməyə imkan verilməməsi və ya tamamilə nəzarətdə olan asudə vaxt ola bilər. Digərləri üçün isə bu, daxili güvənin, öz dəyərini hiss etməyin olmamasıdır. Hətta bəziləri üçün, baxmayaraq ki, onların inkişafı üçün bütün şərait mövcuddur, əsas çətinlik məşhur bir soyadın kölgəsindən çıxmaq, özünü müstəqil bir şəxsiyyət kimi qəbul etmək ola bilər.

Məncə, qadının nə qədər çox sosial rolu varsa, onun yaradıcılığı da bir o qədər zəngin və dərin olur. Eyni zamanda, təhsil, oxumaq və vizual dünyanı duymaq, yəni gözün sənətə alışması və estetik zövqün formalaşması da olduqca önəmlidir. Qadın yazıçı mümkün qədər çox səyahət etməli, muzeyləri, incəsənət sərgilərini ziyarət etməli, filmlər izləməli və dünyanı fərqli bucaqlardan görməlidir. Bütün bu amillərin sintezi yaxşı ədəbiyyatın yaranmasına zəmin yaradır.

- Yazıçı kimi üzlaşdığınız ən böyük çətinlik nə olub?

- Mənim ailəm həmişə dəstəyimi olub, bu baxımdan özümü şanslı sayıram. Amma ümumilikdə, cəmiyyətdə poeziya ilə məşğul olan bir insanın kimliyi hələ də tam dəyərləndirilmir. Özümü şair kimi təqdim etdikdə, insanlar çox zaman nə demək istədiyimi anlamırlar. Halbuki bizim klassik şairlərimiz dərin hörmətlə anılır. Görünür, şairləri yalnız susduqdan sonra - bir sükut heykəlinə çevrildikdə - dəyərləndirməyi bacarıırıq. Şair olaraq, mənim ən böyük çətinliyim odur ki, dinləyicilər, təəssüf ki, müasir poeziya ilə çox tanış deyillər. Mənim üçün ən böyük çətinlik bu dinləyicini yetişdirmək olub. Onları anlamağa çalışdırmaq, şeirin yalnız qafiyə və ritmdən ibarət olmadığını göstərmək. Azərbaycan poeziyası hələ də modernizmin mərhələsini keçmədiyi üçün, biz, əslində, postmodernizmin təsiri altında qalaraq romantizmde qalıırıq. Bu isə poeziyanın dərinliyinə enmək istəyənlər üçün bir maneə yaradır.

- Əsərlərini yayımlamaq və oxucu auditoriyasına çatdırmaq sizə nə dərəcədə asan olub?

- Əsərləri yayımlamaq və oxucu auditoriyasına çatdırmaq indi daha asan olub. Bu, xüsusən də sosial şəbəkələr və müxtəlif poeziya gecələri vasitəsilə mümkündür. Lakin əvvəlki sualda da qeyd etdiyim kimi, əsas çətinlik müasir poeziya ilə bağlı doğru oxucu auditoriyasını yetişdirmək olub. Çünki insanlar ənənəvi poeziya ilə daha yaxından tanışdır və müasir poeziyanın fərqli yanaşmalarını başa düşməkdə çətinlik çəkirlər. Bu, öz növbəsində əsərlərin daha geniş auditoriyaya çatdırılmasında maneələr yaradır.

- Sosial şəbəkələrin yazıçılığa təsiri barədə nə düşünürsünüz?

- Düşünürəm ki, sosial şəbəkələr yazıçılar üçün pulsuz auditoriya yarada bilər, amma burada hər cür ədəbiyyat mövcud olduğu üçün oxucu artıq müəyyən qədər təcrübəli olmalıdır. Sosial şəbəkələr eyni zamanda yazıçılar üçün öz əsərlərini paylaşmaq və yeni oxucularla əlaqə qurmaq baxımından faydalıdır. Mənim üçün sosial şəbəkələr daha çox poeziya sahəsində, xüsusilə qadın şairlərinin səsinə çatdırmaq və onların əsərlərini geniş auditoriyaya çatdırmaq məqsədilə istifadə olunan bir platformadır. Çünki çox zaman bu şairlərin səsləri, illər keçsə də, hələ də kifayət qədər eşidilir.

- Ən çox bəyəndiyiniz qadın

yazıçı kimdir və niyə?

- Əgər qadın yazıçılardan danışsaq, mənim ən çox bəyəndiyim yazıçı Elif Şafakdır. Onun üslubunu və yazı tərzini çox bəyəniyəm. Biz adətən dünyanı kişilərin düşüncə tərz, məntiqi və baxış bucağından görməyə alışmışıq. Şafakın əsərlərini oxuduğumda, onun yazılarının mənim qadın kimliyimlə necə birləşdiyini hiss edirəm.

Onun mətnləri mənimlə çox yaxşı bir şəkildə əlaqə qurur, elə bil bir vanna qəbul edirsən, yumşaq və qoxulu su ilə. Bu, mənim üçün böyük bir zövq adı ruhsal rahatlıqdır.

- Yeni kitabınız barədə danışardınız...

- “Gecənin Şairi” - mənim altıncı kitabımdır və bu kitab mənim üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir, çünki bu, mənim poeziya fəaliyyətimdə on illiyin yekununu təşkil edir. Kitabın adı mənim adımla - Leyli ilə bağlıdır. Ərəb dilində “Leyli” adı “gecə” və ya “gecəlik” mənasını verir ki, bu da kitabın konsepsiyası ilə mükəmməl uyğun gəlir. Kitabda gecə və ruhun tünd tərəfləri əhəmiyyətli rol oynayır.

Kitab həm şairlər, həm də qısa hekayələrdən ibarətdir və çoxsaylı bir nağıl yaradır. Kitabın əsas bölmələrindən biri olan “Nəfəs” koronavirus karantini dövründə yazıldı, bu dövr dünyaya sadə şeylərin, məsələn, nəfəs alma və vermənin vacibliyini xatırlatdı və bu, həyatın simvoluna çevrildi.

Oxucu, kitabı oxuduqca, nəticədə özünə gəlir, amma öncə özünün tünd tərəfləri ilə tanış olmalıdır. Mənə sufi qapıları ideyası yaxın gəlir - bu ideya ilə bilik axtarışı xaricdən başlayır və daxilə, gerçəklə doğru irəliləyir. Mən bunu dərhal anlamadım, amma sufi konsepsiyasını gördükdə, kitabı bu prinsiplərə uyğun olaraq intuitiv qurduğumu anladım.

Kitabın təqdimatında sufi ədəbiyyatının mütəxəssisi də iştirak edirdi və o, yazılarımda həqiqətən də sufi xüsusiyyətlərinin izləndiyini təsdiqlədi, xüsusilə “mən”in inkarı və ondan qaçma, bu da sufi təlimində vacib bir elementdir.

- Son vaxtlar ölkəmizdə çox mütakirə olunan dil məsələsində söhbət açmaq istərdim. Sizin sözlükdən mövzu ilə bağlı fikirləriniz nədən ibarətdir ?

- Dil məsələsi Azərbaycanda daim gündəmdə olan, lakin bəzən emosional reaksiyalarla və yanlış anlaşılmalara müşayiət olunan bir mövzudur. Azərbaycan dili dövlət statusuna malikdir və onun qorun-

ması, inkişaf etdirilməsi vacibdir. Bununla belə, ölkəmiz müxtəlif mədəniyyətlərin və etnik qrupların bir arada yaşadığı bir məkandır. Bəzi insanların bu dili ana dili kimi istifadə etməməsinə baxmayaraq, onların bu torpaqlara bağlılığı və burada formalaşmış dərin kökləri ümumi mədəniyyətimizin zənginliyindən xəbər verir. Məncə, bu çoxsəslilik və fərqlilik bi-

zim əsas sərvətimizdir.

Rus dilinə gəldikdə, onun ədəbiyyat və elmi-tədqiqat sahələrində hələ də əhəmiyyətli rolu qalmaqdadır. Klassik ədəbiyyatımızın böyük bir hissəsi kiril əlifbası ilə nəşr olunub və bu əsərlərə çıxış bəzən çətin olur. Eyni zamanda, çoxsaylı elmi məqalə və araşdırmalar hələ də rus dilində mövcuddur. Bu səbəbdən bu dilin tədrisi və istifadəsi praktiki baxımdan əhəmiyyətini qoruyur.

Tarixən düşünən insan hər zaman bir neçə dildə danışmağı bacarır. Rus dili də bizim üçün,

xüsusilə araşdırma aparənlər üçün, hələ də geniş bilik məkanına çıxış imkanı yaradır. Öz təcrübəmdən deyər bilərəm ki, klassik əsərləri tapmaq üçün bözən kitab mağazalarından çox bukinistlərə üz tuturam, çünki bir çox qiymətli nəşrlər yalnız köhnə kiril əlifbasında mövcuddur. Əgər mən 90-cı illərin uşağı olmasaydım və həmin dövrdə Azərbaycan kiril əlifbası ilə yazılmış dərslikləri avtomatik olaraq latın əlifbasına çevirə bilməsəydim, bu gün araşdırmalarımla niyəsi çox məhdu olardı.

Azərbaycanlıların ana dilləri ilə yanaşı başqa dilləri də bilməsi - xüsusilə də rus dilinə bələd olması - onların dünyaya baxışını genişləndirir və mədəniyyətlərəsi əlaqələrin dərinləşməsinə töhfə verir. Məncə, dilimizi qoruyaraq onu inkişaf etdirmək, eyni zamanda çoxdilliliyi qəbul etmək, ölkəmizin gücünü və intellektual potensialını artırır.

Eyni zamanda düşünürəm ki, artıq daha global mövzulər ətrafında düşünməyə başlamalıyıq. Əgər İlon Mask artıq digər planetlərə səyahətdən danışsarsa və əgər iqlim böhranı qapımızdadırsa, o zaman gələcəkdə bir kapsulda birlikdə yol gedəcəyimiz insanlarla necə ünsiyyət quraçağımızı düşünmək də zamanın tələbidir. Dil sadəcə bir ünsiyyət vasitəsi deyil, həm də birgə yaşamın əsas şərtidir - bu gün bəşəriyyətin qarşısında duran çağırışlara cavab vermək üçün isə artıq başqa cür düşünməyi öyrənməliyik.

- Bildiyim qədər rus və ingilis dilində daha çox yazırsınız...

- Bəli, əsasən rus və ingilis dillərində yazıram. Bu seçim həm dəxili dil təcrübəmə, həm də əsərlərimin əsasən xaricdə dərc olunması ilə bağlıdır. Bu yolla öz ölkəmi beynəlxalq ədəbiyyat arenasında təmsil etmək və Azərbaycanı tanıtmək imkanı qazanıram. Hər dəfə bir əsərim dərc olunanda və orada “Azərbaycanlı şair” kimi təqdim olunduğumu görəndə, içimdə dərin bir qürur hissi yaranır.

Söhbətləşdi: Havar Şəfiyeva

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Azərmetbuatıyımı” ASC - 0124411991, “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

İş insanın cövhəridir!

Beynəlxalq Əmək Günüdür

yən dişləməz”, “Əmək xoşbəxtliyin açarındır” və s. kimi hikmətli kəlamlar isə əməkə bağlı xalq deyimlərimizdir.

Dahi şairimiz Nizami Gəncəvi öz əsərlərində əmək adamlarını dərin məhəbbətlə təsvir edib və əməyə yüksək qiymət vermişdi. Bu cəhətdən şairin “Sirlər xəzinəsi” poeməsindəki “Kərpickəsən kişinin dastanı” hekayəti çox maraqlıdır...

Bu gün yorulmadan çalışan, əziyyət çəkən zəhmətkeşlərin bayramıdır. Mayın 1-i bir çox ölkələrdə “Beynəlxalq zəhmətkeşlər bayramı” kimi qeyd olunur. 1 May vaxtilə keçmiş Sovet İttifaqında xüsusi təntənə ilə

qeyd olunduğundan demək olar ki, proletariyatın bayramı kimi təqdim edilirdi. Lakin bu bayram bir çox ölkələrdə də qeyd olunur.

Ayrı-ayrı dövrlərdə 1 May bayramı fərqli adlar daşıyıb: Dünya Fəhlələrinin Həmrəylik günü, Dünya Zəhmətkeşlərinin Həmrəylik günü, Əmək günü, Beynəlmiləçilik günü, Əmək və Bahar günü və s.

Yeri gəlmişkən, 1 May bayramı ilə bağlı ayrı-ayrı ölkələrdə zaman-zaman yeni ənənələr də yaranıb. Məsələn, həmin gün Fransada qızlara zənbəq güllü hədiyyə edilir. İtaliyada isə gül festivalı keçirilir. Almaniya bayram münasibətilə yarmarkalar açılır. Hə-

min yarmarkalarda sakinləri rəqs və digər əyləncələrlə qarşılayırlar. İsveçdə isə mayın 1-də insanlar evdən çıxardqları tullantıları yandırırırlar.

SSRİ dağıldıqdan sonra Rusiyada bu bayram Əmək və bahar bayramı, Finlandiyada tələbələrə bahar karnavalı kimi qeyd edilir. 1996-cı ildən Qazaxıstanda 1 may tarixi xalqın birlik bayramı elan olunub. İngiltərədə həmin gün milli paltar geyinən sakinlər rəngli lentlər bağlanmış dirəklərin ətrafında rəqs edərək dünyaya sülh və əmin-amanlıq arzulayırlar. Belarusda, Qırğızıstanda, Çində, Şri-Lankada 1 May bayramı əmək bayramı adı ilə qeyd olunur.

Bayramın tarixi barədə nələri bilirik?

Qeyd edək ki, bayramın qeyd olunması ilk dəfə 1856-cı ildə Avstraliyada 8 saatlıq iş gününün tətbiq edilməsi ilə bağlı ortaya çıxıb. Bu ölkədə yerli işçilər artıq toplantı və əyləncə ilə əlaqədar səkkiz saatlıq iş gününün lehinə nümayiş olaraq bir günlük özlərini tamamilə işdən azad etməyi qərara alıblar. Bununla da proletar bayramı ortaya çıxıb, daha sonra digər ölkələrə yayılıb və getdikcə bütün proletar dünyasını fəth edib. Avstraliyalı əməkçilərin bu nümunəsini daha sonra amerikalılar təkrarlayıb. Belə ki, 1 may 1886-cı ildə, demək olar ki, bütün sonayə mərkəzlərində - Nyu-York, Çikaqo, Filadelfiya və Baltimorda 200 mindən çox işçi boykota başlayıb. Çikaqoda 80 min fəhlə haqları olan “8 saatlıq iş günü” tələbi altında sıx sı-

kotun və aksiyaların yayılmasından qorxan sahibkarlar silahlı əsgərlərlə yanaşı, həm də casus provakatorlar tutaraq hücumə keçib. 3 may günü “McCormic” fabrikinin qarşısında onlara qatılmayan digər işçiləri boykota qoşulmağa çağıran silahsız işçilərə atəş açılıb və bir işçi öldürülüb. İşçilər bu qanlı hadisəni protest etmək üçün mitinq keçirmək qərarına gəliblər.

4 may günü işçilər daha güclü bir mitinq təşkil ediblər. Mitinqin qurtarmasına az qalmış yüzlərlə polis meydana girib. Bir az sonra isə mənşəyi və haradan gəldiyi bəlli olmayan bir bomba polislərin olduğu yera düşüb. Bomba atıldıqdan sonra mitinq bölgəsi qanlı savaş meydanına çevrilib. İşçilər güllə yağışına tutulublar. 4 işçi və 7 polis ölüb, onlarla

ralarla möhtəşəm yürüş keçirib.

Ümummilli boykotun və aksiyaların yayılmasından qorxan sahibkarlar silahlı əsgərlərlə yanaşı, həm də casus provakatorlar tutaraq hücumə keçib. 3 may günü “McCormic” fabrikinin qarşısında onlara qatılmayan digər işçiləri boykota qoşulmağa çağıran silahsız işçilərə atəş açılıb və bir işçi öldürülüb. İşçilər bu qanlı hadisəni protest etmək üçün mitinq keçirmək qərarına gəliblər.

İşçi isə yaranalıb. Həmkarlar ittifaqlarının sədrləri və işçi hərəkatının 8 lideri tutulub.

Məhkəmədən sonra fəhlə hərəkatının liderlərindən olan 4 şəxs - Avgust Spies, Albert Parsons, Corc Engel və Adolf Fişer edamə məhkum ediliblər.

1889-cu ilin iyulunda Parisdə toplanan II İnternasionalın 1-ci Konqresində 1 May tarixi dünya zəhmətkeşlərinin birlik, mübarizə günü olaraq qəbul edilib. Hər ilin 1 may tarixini mitinqlər, aksiyalar və boykotlarla qeyd etmək qərarı alınıb. Sovet İttifaqında bu bayram möhtəşəm səviyyədə keçirilirdi. Mayın 1-də şəhərlərdə böyük nümayişlər keçirilirdi, möhtəşəm bayram əhval-ruhiyyəsi hökm sürərdi. Peşəsində fərqlənən əməkçilərə mükafatlar, fəxri adlar verilər, Sovet İttifaqının paytaxtına - Moskvaya dünyanın bütün ölkələrindən dəvət olunan qonaqlara sosializmin nəyə qadir olduğu nümayiş etdirilirdi.

1 Mayı hansı ölkələr kütləvi şəkildə qeyd edir?

Hazırda dünyanın 100-dən artıq ölkəsində ictimai bayram kimi, 70-ə yaxın ölkəsində isə dövlət səviyyəsində rəsmi bayram günü olaraq qeyd edilir. Onların arasında Rusiya, İspaniya, Portuqaliya, Yunanıstanı qeyd etmək olar. Xüsusən də Çin, Şimali Koreya, Vyetnam, Kuba, Venesuela, Boliviya bu bayram kütləvi şəkildə qeyd olunur. ABŞ və Yaponiyada 1

may bugünkü tarixdə deyil, başqa təqvimdə qeyd edilir.

Əksər 1 May nümayişləri dinc şəkildə və insidentlə başa çatma, bəzən planlı qarşıdurmalar da yaradılır. Bəzi ölkələrdə bayram günü nümayiş çıxan işçilərin qanı tökülür. İndiyə kimi 1 May nümayişlərində 1000-dən çox insan öldürülüb.

Yeganə BAYRAMOVA

Suqovuşanda “Prezident Kuboku-2025” rəqətasının açılış mərasimi keçirilib

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümünə həsr edilən avarçəkmə üzrə “Prezident Kuboku-2025” rəqətasının açılış mərasimi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Qarabağın dilbər guşəsi olan Suqovuşanda təşkil olunan tədbir Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb.

Sonra Vətən uğrunda canlarından keçmiş şəhidlərin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Azərbaycan Avarçəkmə və Kanoe Federasiyasının (AKAF) baş katibi Fərhad Əliyev xarici ölkələr tərəfindən turnirə marağın günü-gündən artdığını və bunun sevincidir olduğunu qeyd

edib.

Avropa Kanoe Assosiasiyasının (ECA) prezidenti Yan Zunqrana avarçəkmənin Azərbaycanda son illərdə olduqca inkişaf etdiyini vurğulayıb. O, qonaqpərvərliyə və səmimi qarşılamağa görə AKAF-a təşəkkür edib.

Rəqətanın Suqovuşanda artıq 5-ci ildir keçirildiyini xatırladan gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov təşkilatçılığın ildən-ilə təkmilləşdiyini deyib. Nazir idmançıların yarışdan zövq alacaqlarına inandığını bildirib.

Rəsmi çıxışlardan sonra turnir açıq elan olunub.

Qeyd edək ki, “Prezident Kuboku-2025” beynəlxalq rəqətasında 20-dən çox ölkədən 200-dən artıq idmançı iştirak edir.

Mayın 2-də Mingəçevirdə “Kür” Olimpiya Tədris-İdman Mərkəzinin qarşısında rəqətanın bağlanış mərasimi keçiriləcək. Bağlanış mərasimində əvvəl qaliblər mükafatlandırılacaq. Kayak-kanoe və akademik avarçəkmə üzrə kuboklar sahiblərinə təqdim ediləcək. Rəqətaya hər zaman olduğu kimi atəşfəşanlıqla yekun vurulacaq.

Xatırladaq ki, “Prezident Kuboku”

rəqətası ardıcıl üçüncü ildir Avropa Kanoe Assosiasiyasının (ECA) rəsmi təqvim planına daxil edilib.

Suqovuşan su anbarında təşkil olunan ilk mərhələdə 200 metr məsafədə kayak-kanoe yarışları keçirilib.

Azərbaycan təmsilçilərindən Amil Ramazanov (2007), Əlimurad Hacızadə (2009) və Mustafa Vəlizadə (2011) birnəfərlik kayak qayığında bürünc medala layiq görülüb. Yarışlar başa çatdıqdan sonra qaliblərin mükafatlandırılması mərasimi baş tutub. Yer tutanlar medallarla təltif olunublar.

Qeyd edək ki, “Prezident Kuboku-2025” beynəlxalq rəqətasında 20-dən çox ölkədən 200-dən artıq idmançı iştirak edir. Dünən Suqovuşanda start götürən yarış mayın 1-2-də Mingəçevirdə “Kür” Olimpiya Tədris-İdman Mərkəzində davam edəcək. Burada komandalara avarçəkmənin kayak, kanoe və akademik növündə müxtəlif məsafələrdə güclərini yoxlayacaqlar.

Son illərdə aparılmış tədqiqatlar göstərir ki, yaş artdıqca qoxu duyğusunun zəifləməsi və idrak funksiyalarının pisləşməsi bir-biri ilə əlaqəli ola bilər. Çinin Fudan Universitetinin tədqiqatçılarının yeni araşdırması bu əlaqənin arxasında burun mikrobiomu-

kəşb edir. Bu tədqiqatda məqsəd yaşlı fərdlərdə qoxu funksiyasının pozulması (hiposmiya) ilə idrak zəifliyi arasındakı əlaqəni və burun mikrobiomunun bu prosesdəki mümkün rolunu araşdırmaq olub. Tədqiqatda orta yaş 77,9 olan 510 yaşlı yetkin iştirak edib.

İştirakçıların qoxu funksiyası Çin Qoxu Tanıma Testi ilə, idrak funksiyaları isə Mini-Psixoloji Dövlət İmtahanı (MMSE) və yenilənmiş Haseqava Demensiya Şkalası (HDS-R) ilə qiymətləndirilib. Burun mikrobiomu isə 16S RNT gen ardıcılığı analizləri vasitəsilə profiləşdirilib.

Nəticələrə əsasən, qoxu funksiyası pozulmuş şəxslərin burun mikrobiomunda bakteriya zənginliyinin daha yüksək olduğu müşahidə edilib. Hiposmiyalı (iybilmə pozğunluğu) şəxslərdə “Acidovorax” və “Morganella” kimi səkkiz bakteriya növünə daha çox rast gəlinib. İybilmə funksiyasının zəifləməsi və burun mikrobiomundakı dəyişikliklər idrak zəifliyi ilə əlaqələndirilib. “Corynebacterium” bakteriyasının üstünlük təşkil

Yeni araşdırma

İybilmə pozğunluğu və idrak zəifliyi arasındakı əlaqə ortaya çıxıb

etdiyi burun biotipinə sahib olan şəxslərdə yüngül idrak pozğunluğuna daha az rast gəlinib.

Tədqiqat göstərir ki, burun mikrobiomu, qocalıqda iybilmə funksiyasının və idrak qabiliyyətinin azalması arasındakı əlaqəyə təsir edə bilər. Burun mikrobiomunda müəyyən dəyişikliklərin idrak pozğunluğunun erkən mərhələlərində biomarker kimi istifadə oluna biləcəyi ehtimal edilir. Tədqiqatın müəllifləri bildirirlər ki, nəticələr burun mikrobiom profilərinə əsaslanan yeni diaqnostik yanaşmaların təkmilləşdirilməsinə və idrak zəifliyinin erkən diaqnostikasına kömək edə bilər.

Gələcək araşdırmalarda bu əlaqələri daha dərinləndirən əyləncəli yaşlı insanların sağlamlıq idrakla yaşlanması üçün yeni müalicə strategiyaları təklif oluna bilər.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyətli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317
Tiraj: 4905
Səhifə: 898
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Məsul nəvbətçi: Yeganə Bayramova